

Security Research

PASR

**Preparatory Action on the
enhancement of the European industrial
potential in the field of Security research**

Grant Agreement no. 108600
Supporting activity acronym: PRISE

Activity full name:
Privacy enhancing shaping of security research and technology – A participatory approach to
develop acceptable and accepted principles for European Security Industries and Policies

Activity type: Supporting Activity

**Annexes to D 5.6 Hungarian report -
Interview meeting about security technologies and privacy**

Due date of deliverable: September 2007
Actual submission date: October 2007

Start date of Activity: 1 February 2006

Duration: 28 month

Author(s):
Eszter Bakonyi, Medián Opinion and Market Research Institute

Classification: PU

Supporting Activity Co-ordinator Johann Čas,
Institute of Technology Assessment, Austrian Academy of Sciences
Strohgasse 45, A-1030 Vienna, Austria
jcas@oeaw.ac.at
www.oeaw.ac.at/ita

Partners **Institute of Technology Assessment,**
Vienna, Austria
Contact: Johann Čas
jcas@oeaw.ac.at
www.oeaw.ac.at/ita

The Danish Board of Technology,
Copenhagen, Denmark
Contact: Lars Klüver
LK@Tekno.dk
www.tekno.dk

TEKNOLOGI-RÅDET

The Norwegian Board of Technology,
Oslo, Norway
Contact: Christine Hafskjold
christine.hafskjold@teknologiradet.no
www.teknologiradet.no

Unabhängiges Landeszentrum für Datenschutz Schleswig-Holstein,
Kiel, Germany
Contact: Marit Hansen
LD10@datenschutzzentrum.de
www.datenschutzzentrum.de

Legal notice:

The information in this document is provided as is and no guarantee or warranty is given that the information is fit for any particular purpose. The user thereof uses the information at its sole risk and liability. Neither the European Commission nor any person acting on behalf of the Commission is responsible for the use that might be made of the following information.

Table of Contents

page

Annex 1 – Participants' background	4
Annex 2 - Program of the interview meeting	5
Annex 3 - Material sent to the participants	6
Annex 4 - Questionnaire and interview guide	21
Annex 5 - Transcript of group interviews	53
Annex 6 - Frequency tables	101
Annex 7 - Comments from the questionnaire	165

Annex 1 – Participants' background

In general, the group of participants was fortunately, rather diverse regarding the selection matrix below. If we take a closer look we can see some distortion according to the demographic characteristics, although, it's not surprising in a small group. The ratio of the two sexes is the same, so there are exactly as many men as women, but focusing on their age and educational background, we can notice that the young participants are underrepresented, and the well-educated are overrepresented. A reason for this latter can be that those of the 50 registered participants who had a lower educational background lost their interest after realizing that they have to read a rather long and serious text that might cause problems for them.

	18-34 years – 8			35-54 years – 14			55 + years – 12		
Men – 17	0	2	1	1	3	4	1	2	3
Women – 17	0	3	2	1	1	4	0	4	2
	l	m	h	l	m	h	l	m	h

L = low education (leaving at age 14/15) – 3

M = medium (leaving at age 18) – 15

H = higher education (university or equivalent) – 16

Annex 2 - Program of the interview meeting

17.30-17.45	Arrival, welcome
17.45-18.20	Expert introduction and questions
18.20-19.10	Filling out the questionnaire
19.10-19.20	Division into groups
19.20-20.20	Discussion in groups
20.20-20.30	Concluding remarks

Annex 3 - Material sent to the participants

Invitation and confirmation

Budapest, 2007. május 17.

Kedves <insert name>!

Örömmel értesítem: Önt is kiválasztottuk arra, hogy részt vegyen a (angol elnevezése után) Príse-kutatás keretében megszervezett csoportos beszélgetésen a biztonsági technológiák és a magánélet témájában.

Szeretném felhívni a figyelmét néhány fontos tudnivalóra:

**A beszélgetés 2007. június 11-én hétfőn lesz, fél 6-tól fél 9-ig a BKIK Vállalkozói Házában,
Budapest, I. kerület, Krisztina krt. 99., 6. emelet Baross Gábor terem.**

Frissítőkről 5 órától mi gondoskodunk.

A helyszín megközelítése

Tömegközlekedéssel: A déli pályaudvari metrómegállótól a 18, 118-as villamossal két megálló. A Gellért tér irányából szintén a 18, 118-as villamossal érdemes jönni, a Krisztina térig. Pestről a gyors 4-es, 78-as, 105-ös busszal a Krisztina térig vagy az 5-össel a Dózsa György térig.

Autóval: Pestről a Lánchídon és az alagúton áthaladva a Mészáros utca és a Krisztina krt. kereszteződésénél balra kell fordulni, az épület a háztömb végén van. Ezen a részen a parkolás ingyenes.

A fókuszcsoport-módszer lényege

A fókuszcsoportok módszerét a közvélemény-kutatásokban arra dolgozták ki, hogy érdekes, a közvéleményt foglalkoztató témákat, problémákat valódi beszélgetős helyzetben lehessen körüljárni, és megvitatni. A beszélgetésnek az a célja, hogy a témával kapcsolatban minél többféle véleményt és elképzelés kerüljön felszínre. Ez azt is jelenti, hogy a szóba kerülő kérdésekre nincsenek „jó” vagy „rossz” válaszok. A beszélgetés éppen akkor lesz sikeres, ha barátságos, élénk hangulatban mindenki hallatni tudja a szavát és elmondhatja, amit gondol.

A résztvevők megérkezése, bemutatkozása után a rendezvény három részből fog állni.

Elsőként egy biztonságpolitikai szakértő rövid bevezető előadást tart a témáról. Erre azért van szükség, hogy minden résztvevő számára valamennyire érthetőek legyenek a biztonsági technológiák és a magánélet problémái. A szakértőnek kérdéseket is feltehetnek majd a résztvevők.

Második lépésként arra fogjuk kérni a résztvevőket, hogy töltsenek ki egy rövid kérdőívet arról, mi a véleményük a biztonsági technológiákról különböző helyzetekben. Ennek során is segítünk, ha szükséges.

A harmadik részben a résztvevők kisebb, hat- nyolcfős csoportokra oszlanak azért, hogy egy hozzáértő szakember vezetésével az egyes témákat alaposabban is megbeszéljék.

A beszélgetések végén újra összegyűlünk, és ha valakinek van kérdése, hozzáfűznivalója, akkor azt megbeszéljük.

A csoportos beszélgetést a későbbi elemzés céljából rögzíteni fogjuk. Az Ön személyes adatait természetesen bizalmasan kezeljük, a véleménye név nélkül, anonim módon kerül be a vizsgálatba.

Időbeosztás

17:30-17:45	Megérkezés, bemutatkozás
17:45-18:20	A szakértő előadása, kérdések
18:20-19:10	A kérdőív kitöltése
19:10-19:20	Kisebb csoportok létrehozása
19:20-20:20	Csoportos beszélgetés
20:20-20:30	Záró megjegyzések

A beszélgetés során az inni-ennivalóról mi gondoskodunk.

Előkészületek

A borítékban „Forgatókönyvek” címmel talál néhány leírást, történetet a biztonsági technológiákkal és a magánélettel kapcsolatban. Ezek a történetek arra jók, hogy bemutassák a biztonsági technológiák lehetséges jövőbeli használatát, a felmerülő kérdéseket és a különböző megközelítéseket. A „Forgatókönyvek” két ember mindennapi tapasztalatairól szólnak, és könnyen érthetőek. Emellett röviden bemutatják a különböző technológiákat. **Arra kérjük, hogy a találkozó előtt olvassa el ezeket a történeteket és leírásokat, mert a beszélgetés során ezekhez hasonló témákról, dilemmákról lesz szó.**

Kérjük, ha bármilyen kérdése, megjegyzése van, keresse a kutatás vezetőjét, Bakonyi Esztert a 250 4322-es telefonszámon vagy a bakonyi@median.hu e-mail címen.

Előre is köszönöm, hogy aktív részvételével hozzájárul a kutatás sikeréhez!

Szívélyes üdvözlettel:

Hann Endre
ügyvezető igazgató
Medián Közvélemény- és Piackutató Intézet

Refusal letter

Budapest, 2007. június 4.

Kedves <insert name>!

Sajnálattal értesítem: Önt ez alkalommal nem választottuk ki arra, hogy részt vegyen a (angol elnevezése után) Prise-kutatás keretében megszervezett csoportos beszélgetésen a biztonsági technológiák és a magánélet témájában.

Nagyon sokan mutattak érdeklődést a kutatás iránt, ezért sajnos kénytelenek voltunk szűkíteni a listát. A résztvevőket végül úgy válogattuk össze, hogy lehetőség szerint minél különbözőbb háttérű (például életkorú, iskolázottságú) emberek legyenek a csoportban.

Mindenesetre nagyra értékeljük, hogy érdeklődést mutatott a felmérés iránt, és reméljük, más kutatásaink alkalmával lesz módunk az Ön véleményét is megkérdezni.

A Prise-kutatás egy nemzetközi vizsgálat, ha érdekli Önt részletesebben is, kérem, látogassa meg a vizsgálat hivatalos honlapját: <http://prise.oeaw.ac.at/>. Ha további kérdése, megjegyzése van, keresse a kutatás vezetőjét, Bakonyi Esztert a 250 4322-es telefonszámon vagy a bakonyi@median.hu e-mail címen.

Szívélyes üdvözléssel:

Hann Endre
ügyvezető igazgató
Medián Közvélemény- és Piackutató Intézet

Scenarios

Bevezető

Szeretnénk Önöknek bemutatni néhány olyan történetet, amelyek segítségével könnyebben képet alkothatnak maguknak arról, hogy a különféle biztonságtechnikák és megfigyelőrendszerek hogyan válhatnak életünk mindennapi részévé a közeljövőben.

Mit takar a biztonságtechnika kifejezés?

A *biztonság* megfogalmazható a veszély hiányaként – vagyis érthetjük rajta azt az állapotot, amikor a fennálló kedvező és békés helyzetet (status quót) semmi nem veszélyezteti vagy borítja fel. A Prise-kutatás keretein belül a biztonság a társadalom biztonságát jelenti, pontosabban a társadalmat alkotó polgárok biztonságát.

A *biztonságtechnika* (vagy biztonsági technológia) kifejezést sok mindenre alkalmazzuk. A riasztóberendezésektől és a számítógépek vírusvédelmi rendszereitől kezdve a határőrizeti rendszerekig vagy a nemzetközi rendőri együttműködési hálózatokig, tehát sok mindent érthetünk alatta. Az alábbi „forgatókönyvekben” olyan technikákról vagy eszközökről (rendszerekről, szabályozásokról: rendelkezésekről vagy törvényekről) lesz szó, amelyek a társadalom biztonságát hivatottak megvédeni bizonyos egyénekekkel, csoportokkal (tehát nem más államokkal) szemben. Ide tartozik többek között a bűnüldözés, a terror elleni küzdelem, a határellenőrzés, stb.

Összeállításunkban bemutatjuk a különböző technológiák néhány jellemzőjét, hogy segítsünk Önnek eligazodni abban, hogyan működnek ezek a technikák napjainkban, és mi várható a jövőben.

Mit jelent a magánélethez való jog és a személyes adatok védelme?

A magánszféra védelméről rendszerint az egyén személyi integritásának, autonómiájának, magánéletének megóvása jut az eszünkbe. Lényegében annak a jognak a védelmét jelenti, hogy eldönthessük, hogyan akarunk élni, és mit akarunk diszkréten kezelni életünkkel kapcsolatban. A magánélethez való jog alapvető emberi jognak számít, és először az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata (12. cikkely) rögzítette.

Azért nehéz megvédeni a magánélethez való jogot, mert szinte mindig összeütközésbe kerül más jogokkal vagy értékekkel, amik szintén fontosak a társadalom számára, ilyen például az szabad mozgás (mobilitás), a hatékonyság, a biztonság vagy a kényelem. Tudjuk például, hogy miközben bekapcsolt mobiltelefonnal sétálunk, meghatározható, hogy éppen hol tartózkodunk, többségünknek mégsem jut eszébe otthon hagyni a telefont. Azokban az országokban, ahol erre lehetőség van, a legtöbb ember inkább rádiófrekvenciás azonosító (RFID) „zsetont” tart az autójában, mint hogy sorban álljon a készpénzfizetéshez (ami ugyanakkor anonim lenne, azaz nem azonosítaná a személyét), amikor felhajt a fizetős autópályára.

A kutatások szerint sok embert nem zavarnak a magánszférába behatoló biztonságtechnikák, mivel úgy érzik, nincs semmi takargatnivalójuk. A szakértők azonban attól tartanak, hogy ezen technikák térnyerése a magánszféra olyan mértékű csorbulását jelenti, amit nehéz helyrehozni, ha már egyszer megsérült. Ráadásul még a legtöbbszörrel magasabb állampolgár is kerülhet olyan helyzetbe, amikor nem akarja, hogy figyeljék vagy hogy megtalálják.

A biztonságtechnikák és a megfigyelőrendszerek ellenzői szerint a bevezetett intézkedések között sok olyan van, amely nem alkalmas a terror elleni küzdelemre, csupán a közvélemény megnyugtatására szolgál, vagyis arra, hogy lássák az emberek, hogy „történik valami”. Azzal érvelnek, hogy vagy kijátszhatók az intézkedések, vagy nagyon kevésbé valószínű, hogy bekövetkezik az adott fenyegetés, tehát nem áll arányban az ellene hozott lépésekkel. Gyakran említik példaként, hogy sok országban elrendelték a névtelen telefonkártyák bevonását. Az ellenzők szerint ez a korlátozás csupán a mindennapi embereket akadályozza meg abban, hogy névtelenek maradjanak, míg a bűnözők úgyis megtalálják a módját, hogyan játszhatják ki ezt az intézkedést: például hamis adatokkal regisztrálnak vagy lopott mobiltelefont használnak.

A terrorizmus elleni intézkedések egy része, különösen így van ez az Egyesült Államokban, erősen sérti a magánélethez való jogot. Ilyen többek között a telefonhívások lehallgatása, az elektronikus úton történő kommunikáció szűrése úgy, hogy nem kérik el az érintettek engedélyét, vagy az egyének vizsgálata olyan, különböző forrásokból származó adatok alapján, amelyeknek az összegyűjtéséről a szóban forgó személyt nem értesítették.

Mindenkinek alapvető joga az, hogy értesítsék, ha személyes adatait tárolják, feldolgozzák, és hogy hozzáférhessen az adatokhoz, ellenőrizhesse a helyességüket. Személyes adatokat kizárólag akkor szabad gyűjteni, ha valóban szükség van rájuk, és azonnal törölni kell őket, amint az eredeti célra már nem kellenek.

Mi a véleménye a különböző biztonságtechnikákról? Vitaindító forgatókönyvek

A következő részben két emberről, Kláráról és Péterről mutatunk be Önnek néhány történetet. Nyomon követjük találkozásait a különféle biztonságtechnikákkal és eszközökkel, majd megismerjük gondolataikat és véleményüket ezekkel kapcsolatban. A példák általánossága kedvéért a történetekben nem használtunk konkrét ország-, város- vagy repülőtérneveket, inkább azt igyekszünk bemutatni, hogyan alkalmaztak a különböző országok – biztonsági hatóságok – más-más megközelítést a biztonságtechnikák alkalmazása során. A forgatókönyvek a jövőben játszódnak annak érdekében, hogy olyan biztonságtechnikákat és törvényi szabályozásokat is be tudjunk mutatni a segítségükkel, amelyek ma még nincsenek érvényben.

Reméljük, a történetek segítenek Önnek eligazodni a biztonsággal és a magánélet védelmével kapcsolatban, és hogy megfogalmazza saját véleményét erről a két értékről.

Klára hatvankét éves. Egész életében tanárként dolgozott, de most azt fontolgatja, hogy hamar nyugdíjba vonul. Manapság már mindent elural a technika! Ráadásul mintha a gyerekek is zajosabbak lennének, mint régen. Biztosan öregszik. Ezen a héten azonban más foglalkoztatja. Éppen kezdődik a nyári szünet, és látogatóba megy a fiához az egyik szomszédos országba.

Klára metróval megy a központi vonatpályaudvarra. Előzőleg „feltöltötte” *Általános jegy* nevet viselő kártyáját, s azzal fizeti majd ki az utazását. Nem kell mást tennie, mint a jegyet a beolvasó eszköz elé tartania a pályaudvar beengedő kapujánál. A jegy tulajdonképpen egy mikrocsippel ellátott műanyag kártya. A csip nyilvántartja, hogy a kártya tulajdonosa mennyit utazhat még a kártyájával. Klára ún. anonim (névtelen) jegyet vásárolt. Tisztában van vele, ha elveszti a jegyet, a pénze is elvész, és a dolog még egy kis külön odafigyeléssel is jár a kártya használata miatt. A szokásos *általános jegy* természetesen bele van építve a tulajdonos *hordozható egységébe*. Gazdájának nem kell mást tennie, mint magán viselni, vagy a pénztárcájában hordani a mobil egységet, és ujjlenyomatával igazolnia magát, amikor belép a kapun.

Klára nem tehet róla, de kellemetlennek találja a gondolatot, hogy az ujjlenyomatával kelljen azonosítania magát. Természetesen látja, hogy a mai fiatalokat ez egyáltalán nem zavarja, neki azonban mindig a bűnözők és a letartóztatások jutnak az eszébe róla. „Már az is elég baj, hogy külföldi utazásnál kötelező ujjlenyomatot adni és felmutatni a személyi igazolványt” – gondolja. Határozottan úgy érzi, nem szeretné ezt többször megtenni, mint ahányszor most kénytelen.

Biometria

A biometrikus technika személyek automatikus azonosítására szolgál biológiai vagy viselkedésbeli jellemzők alapján. A biometrikus azonosítás segítségével korlátozható az adott személy valamilyen fizikai helyhez, illetve információhoz (számítógéphez, dokumentumhoz) való hozzáférési jogosultsága. A leggyakrabban alkalmazott biometrikus azonosítók közé tartoznak az ujjlenyomatok és az arc különböző jellemzői.

Azt a folyamatot, amelynek során egy személy biometrikus jellemzőit összehasonlítják az előzetesen tárolt sablonnal, illesztésnek nevezzük. Az illesztés eredménye egy ún. azonoság mérték. A személy elfogadása vagy elutasítása azon múlik, hogy ez a mérték meghaladja-e az adott határértéket.

A legtöbb esetben a biometrikus képet sablon formájában tárolják, ami a biometrikus jellemző digitális megfelelője. A sablon valamilyen algoritmus segítségével jön létre. A személyes adatok védelme szempontjából ajánlatos csupán a sablon tárolása, s az eredeti kép megsemmisítése. Ezzel szemben a végrehajtó hatóságok rendszereikben, például a biometrikus útleveleknél és az arcfelismerő rendszerekben gyakran az eredeti képet is megtartják.

Különbséget tehetünk biometrikus *azonosítás* és *hitelesítés* között. Az előbbi arra szolgál, hogy megállapítsuk az ellenőrzött személy személyazonosságát a tőle nyert sablon és a rendszerben tárolt összes sablon összehasonlításával. Az utóbbi során pedig a személyt a rendszerben tárolt saját sablonjával vetjük össze, hogy megállapíthassuk, az-e, akinek mondja magát.

A biometrikus azonosítás nehézsége a megfelelő arány megtalálása a „hamis elfogadási arány” (False Acceptance Rate: FAR) és a „hamis elutasítási arány” (False Rejection Rate: FRR) között. Az eredmény akkor számít hamis elfogadásnak (vagy hamis pozitívnak), amikor a rendszer helytelenül azonosítja az egyént. Vagyis annak ellenére, hogy az ő sablonja nincs az adatbázisban, mégis talál benne olyat, ami *jelentős mértékben* megegyezik (de mégsem azonos) az övével, így azt jelzi, hogy ő az adatbázisban van. Arra az esetre, amikor a rendszer nem tud azonosítani egy már regisztrált személyt, a hamis elutasítás (hamis negatív) megjelölést használjuk.

A biometrikus azonosítás egyik fő előnye, hogy nagyon szorosan kapcsolódik az azonosítandó személyhez. A biometrikus hitelesítés hatékonyabbá teszi a hozzáférés-ellenőrzést, megnehezíti a más adataival való visszaéléseket (identitáslopás), mivel a személyes adatok kizárólagosan a megfelelő személyhez kapcsolódnak (személyes azonosítókkal védett). Ugyanakkor a biometrikus rendszerek legnagyobb veszélye is ebben áll. Ha egy biometrikus adatsor egyszer rossz hírbe keveredik, az örökre szól.

Péter harminckét éves. Üzletkötő egy autókereskedésben. Ma reggel korán kel, mert egy autókijáratra utazik Közép-Európába. Felkel, gyorsan lezuhanyzik, fogja az utazótáskáját, beül az autójába, és elindul a reptér felé. Szokás szerint késésben van, de mivel bejelentkezett a *gyors sávra*, még eléri a gépet. Az ún. gyors sáv lehetővé teszi, hogy elkerülje a reptéri bejelentkezéssel járó bonyodalmakat, amelynek során ellenőrzik, hogy az utas nem szerepel-e a nyilvántartott bűnözők adattárában, megnézik az útlevelet, majd természetesen átesik a szigorú biztonsági ellenőrzésen. A gyors sávra bejelentkezőnek mindössze egyszer kell átesnie egy különösen szigorú regisztrációs folyamaton, s engedélyeznie kell, hogy a reptér az összes adatát tárolja. Cserébe elkerülheti a felszállás előtti szokásos bejelentkezési eljárást, csupán a beengedő kapunál a biometrikus technika eszközeivel kell igazolnia magát.

Eszébe jut munkatársa, aki Péter véleménye szerint megszállottan ragaszkodik személyes adatai védelméhez. Szerinte már így is túl sok a felügyelet a társadalomban, s ma már a „sütiket” (vagy „jelszó és naplózó fájlokat”) sem engedi be a számítógépébe, azaz nem engedi, hogy az adatait tárolják! Még a Google eszközsávot is kitörölte a gépéből! Ki hallott már ilyet! Ha igaz lenne a híresztelés, mely szerint az amerikai ügynökségek ezek segítségével próbálják feltérképezni a hálózatokat és kiszűrni a gyanús alakokat, akkor ezt egészen biztosan mindenki tudná. Ebben a pillanatban azonban a munkatársa már néhány órája talpon van, és ott várakozik a reptéri sorban a bejelentkezéshez és a biztonsági ellenőrzéshez. Magának köszönheti! Péter csak remélni tudja, hogy a munkatársa időben átjut az ellenőrzésen ahhoz, hogy még egyszer utoljára átfussák az előadásukat beszállás előtt.

- o -

Klára megérkezik a központi vonatpályaudvarra. Itt is mindenütt kamerák vannak ugyanúgy, mint a metróban. A falakon kivetítők és hangosbemondók ismételtetik a biztonsági figyelmeztetéseket, már nem is figyel rájuk senki. „Ne hagyja őrízetlenül a csomagjait!” „Az Önről készült képet összevetjük az ismert terroristák adatbázisával.” Ez utóbbiról vita robbant ki néhány évvel ezelőtt. Sok országban nem tudatják az emberekkel nyilvánosan, hogy

felvételek készülnek róluk, amiket aztán különböző adatbázisokkal hasonlítanak össze. Voltak, akik szerint ezt itt sem kellene nyilvánosan bejelenteni. A kormány azonban egyértelműen amellelt foglalt állást, hogy az embereknek jogukban áll tudni, hogy mikor és hol ellenőrzik őket. „Ez különösen akkor fontos, ha nincs más mód arra, hogy észrevegyük. Igazából már nem is tudhatjuk, mikor készítenek rólunk felvételeket” – gondolja Klára. Hallotta, hogy vannak országok, ahol még az emberek elektronikus levelezését és telefonbeszélgetését is szűrik gyanús szavak és kifejezések után. De ez már biztos csak szóbeszéd!

Klárának zúg a feje a sok zajtól, ezért elindul a *csendes zóna* felé. A belépéshez fel kell mutatnia a személyi igazolványát, de amint belép, megnyugszik. „Nincsenek kamerák, mobiltelefonok, vezeték nélküli eszközök, sőt hangos figyelmeztetések sem. Igazán több ilyen technikamentes zóna lehetne” – gondolja.

Nem mintha nem lenne hozzászokva a kamerákhoz. Csaknem egész felnőtt korában körülvették, mégis az utóbbi időben mintha tolaodóbbnak érezné őket. Mióta elkezdtek arc- és sablonfelismerő szoftvereket használni, sokkal inkább érzi, hogy megfigyelés alatt áll, mint korábban. „Nem úgy viselkedem éppen, mint egy terrorista?” Milyen kínos lenne, ha valami olyat tenne, ami miatt megállítaná és ellenőrizné őt a terrorelhárító rendőrség! Valójában még soha nem állították meg, de nem tud nem gondolni erre, amikor kamerák veszik körül.

Ráadásul a legtöbb emberhez hasonlóan ő is ismer valakit, akit ártatlanul terroristának néztek. A technika alkalmazásának korai időszakában sok gond volt az arcfelismerő szoftverrel. S mivel a politikusok nem szerettek volna olyan botrányt, hogy a megfigyelési listán szereplők bármelyike kijátssza a rendszert, sok ún. „hamis pozitív” eredményű azonosítás történt.

Egyik munkatársát, akinek a szülei Iránból származnak, terroristának nézték. A férfi nagyon megszégyenítőnek érezte a helyzetet, és Klára ezt meg is érti. Ahogy a munkatársa mondta: „Ha úgy nézel ki, mint én és golyóálló mellénybe öltözött terrorelhárító rendőrök letartóztatnak, az emberek másként néznek rád utána, nem számít, hogy a rendőrök a végén elnézést kérnek tőled a tévedés miatt”. Klára tudta, hogy a munkatársa az eset után egy ideig kerülte az erősen bekamerázott környékeket, különösen akkor, amikor a gyerekei is vele voltak.

Az utóbbi időben egyre több ember kérdőjelezi meg mind a kamerák jogosságát, mind a hatékonyságát. A város egyes részein az utcákat megfigyelő kamerák helyett jobb megvilágítással látták el. Szemmel láthatóan kedvezőek a tapasztalatok.

- o -

Péter autója, mivel autókereskedésben dolgozik, mindig a legújabb modellek közül való. Az autó, amit ebben a pillanatban vezet, a legújabb technikával van felszerelve: van benne Galileo műholdas helymeghatározó rendszer, automatikus segélyhívó az eCall rendszeren keresztül, és egy csokor egyéb járműbiztonsági rendszerelem.

Zártlancú televíziós rendszer

Aktív kamerájú zártlancú televíziós megfigyelésről akkor beszélünk, ha a képernyőt egy kezelő figyeli, aki irányítani tudja a kamerát (elfordíthatja, ránagyíthat vele a képre), és így követni tudja az egyént vagy a kialakult helyzetet. Az aktív kamerák automatizált vizuális megfigyelőprogramokkal társíthatók, amelyek algoritmusok segítségével érzékelik a gyanús mozgást, azonosítják az embereket egy adatbázisban szereplő sablonok segítségével.

Passzív kamerák: Ezek a kamerák szalagra veszik fel, ami egy adott helyen (például egy üzletben) történik. A szalagot csak akkor nézik meg, ha baj történik, például betörés, tüzeset, stb. esetén.

Míg a korábbi zárt láncú videórendszerek analóg elven működtek, addig az utóbbi időben ezen a területen is egyre inkább teret hódít a digitális technika. A digitális képkereséssel időt takaríthatunk meg egy adott esemény visszakeresésekor, vagy ha bűnelkövetéssel gyanúsított személyeket akarunk megtalálni már létező adatbázisban. Ugyanakkor aggodalomra ad okot, hogy ezek a képek könnyebben manipulálhatók.

Automatikus arcfelismerés

Az automatikus arcfelismerő rendszer olyan rendszer, amelyben az adott személyről automatikusan felvétel készül, és ezt a felvételt összevetik egy azonosítást vagy hitelesítést szolgáló adatbázissal. Véletlenszerűen kiválasztott személy azonosítása ezzel a technikával rendkívül nagy adatbázist és olyan feldolgozási kapacitást igényelne, ami ma még nem valósítható meg. Az ilyen rendszereket így jelenleg arra használják, hogy megállapítsák, rajta van-e az adott személy például az ismert bűnözők vagy terroristák listáján.

Automatikus rendszámfelismerés (angol rövidítése: ANPR)

Az automatikus rendszámfelismerő rendszerek beolvassák a zártláncú televízió kamerái által rögzített rendszámokat, és összehasonlítják azokat egy adatbázissal. Ilyen rendszereket több országban alkalmaznak, leginkább a díjfizető kapuknál és a gyorsajtás ellenőrzésénél, de lopott járművek azonosítására is használják.

Péter nem is tudja mindegyikről, hogy mire szolgál. Az eCall rendszer manapság már az új autók alapfelszereltségéhez tartozik, s arra szolgál, hogy baleset esetén automatikusan felhívja a segélyhívó számot. Mivel kapcsolatban áll a Galileo rendszerrel, pontosan tudja, hol van az autó.

Az utóbbi években felmerült e technika másfajta alkalmazásának lehetősége is. Berlinben egy meghiúsult terrorista akció után a terroristák elloptak egy autót, és azzal menekültek Németországon keresztül. Ekkor kiderült, hogy a rendszer arra is alkalmas, hogy a segítségével megtalálják, sőt megállítsák a kocsit. Az ellopott autó ugyanis egy drága modell volt, amit a legújabb lopás elleni technikákkal láttak el, s történetesen a műholdon keresztül, távirányítással le lehetett állítani. A terroristákat megállították és letartóztatták. Ez után az Európai Unió országai hozzájárultak ahhoz, hogy a rendszert a rendőrség is használhassa a bűnözők és a terroristagyánús személyek megtalálására.

Kutatási jelentés készült arról, hány emberéletet lehetne megmenteni a közlekedésben, ha a járművezetők betartanák a sebességkorlátozásokat. A kutatás eredményeinek ismeretében az a javaslat született, hogy a járműbiztonsági rendszerekbe építsenek bele egy modult, ami képes lenne a sebességkorlát ellenőrzésére az adott útszakaszon, és összehasonlítaná ezt az autó sebességmérőjének az állásával. Az eredeti javaslat az volt, hogy a kocsik motorjába építsenek bele egy csipet, ami gondoskodik arról, hogy a jármű ne gyorsulhasson a megengedett sebesség fölé. Ez azonban heves ellenállást váltott ki mind az autóipar, mind az autótulajdonosok szövetségének részéről. Jelen pillanatban a rendszer úgy működik, hogy amint egy autó túllépi a megengedett sebességet, hívás megy a központi bírságnylévántartóba, és a bírságot automatikusan levonják az autótulajdonos bankszámlájáról.

Péter gázt ad. Még nem frissítettek (vagy raktak be) minden útszakaszt a rendszerben, ezért letöltötte a navigációs rendszeréhez szükséges áttekintést. Valahányszor elhajt egy olyan jel mellett, ami hozzá van kapcsolva a rendszerhez, figyelmeztetést kap, hogy a megengedett sebességhatárt be „kell” tartania. „Jó, hogy a megfigyelőrendszer fordítva is működik” – gondolja Péter.

Péter megérkezik a reptérre. A rendszáma már szerepel a rendszerben, így a kocsija automatikusan bejelentkezik, amikor behajt a parkolóba.

Helymeghatározó

Megközelítőleg ki lehet számítani a felhasználó mobiltelefonjának helyzetét, például a GSM bázisállomások ismert koordinátáinak segítségével.

Pontosabb helymeghatározásokra műholdas rendszereket használnak.

A GPS a *Global Positioning System* (Globális Helymeghatározó Rendszer) rövidítése, ami egy az egész világra kiterjedő műholdas navigációs rendszer. Huszonnégy Föld körül keringő műhold alkotja. Három műhold felhasználásával a GPS képes kiszámítani a fogadó (vevő) eszköz helyének földrajzi hosszúságát és szélességét a három gömb metszéspontja alapján.

A *Galileo* rendszer 30 műhold globális navigációs hálózata lesz, aminek segítségével a felhasználók a földön és a levegőben pontos idő- és helymeghatározást kaphatnak. A tervek szerint 2010-re már teljes egészében működni fog. Pontosabb lesz a GPS rendszernél, s nagyobb lesz a hatóköre is.

eCall (intelligens segélyhívó)

Az eCall segélyhívó eszköz olyan érzékelőket tartalmaz, amelyek baleset esetén működésbe lépnek. Az eszköz felhívja a segélyhívószámot, közli a segélyközponttal a balesetre vonatkozó információkat, például az idejét, a pontos helyszínét, az irányát és az autó azonosítóját.

Az eCall nem kapcsolódik folyamatosan semmilyen mobil kommunikációs rendszerre, csak a működésbe lépés (a baleset) után. Aggályok merültek fel azonban amiatt, hogy ez még változhat, valamint a járulékos adatok átkerülése (például a biztosító társaságokhoz) miatt és amiatt, hogy esetleg illetéktelenek is hozzáférhetnek azokhoz az adatbázisokhoz, amelyekben az eCall adatait tárolják. 2009 szeptemberétől a résztvevő országokban valamennyi új autót felszerelnek ezzel az intelligens segélyhívó eszközzel.

Ugyanazt a technikát alkalmazzák itt, mint a városokban a lopott járművek azonosítására. Péter véleménye szerint ez a rendszer fölöslegessé vált a Galileo rendszerhez kapcsolt eCall eszköz bevezetésével, de nyilvánvalóan a szervezettebb bandák tudták, hogyan lehet hatástalanítani a rendszert. Sőt arról is tud, hogy egyes országokban egyenesen ragaszkodnak ahhoz, hogy az autó vezetőjének lehetősége legyen arra, hogy saját maga kikapcsolhassa az eCall rendszert. Az ilyen elvárások mindig megnehezítik az autóiipar helyzetét. S miért van az, hogy a bűnözők mintha mindig egy lépéssel a technika előtt járnának?

Céltolódás

Az adatbázis-rendszerek ki vannak téve az ún. „céltolódásnak”, vagyis annak a veszélynek, hogy az összegyűjtött adatokat nem arra használják fel, mint ami miatt összegyűjtötték őket. Ez történt például Norvégiában, amikor a menedékkérők adatbázisát – ami olyan biometrikus azonosítókat is tartalmaz, mint például az ujjlenyomat – hozzáférhetővé tették a bűnügyi nyomozók számára. Az adatbázis eredetileg azzal a céllal készült, hogy segítsen a menedékkérők személyazonosságának a létrehozásában, meghatározásában.

Leparkolja az autóját, kiszáll, elindul a terminál, azon belül is a gyors sávú bejelentkezés bejáratához. A mutatóujját ráteszi az érzékelőre, és egyenesen a kamerába néz. Zöld fény villan fel, és az ajtó kinyílik.

Bár az érzékelők már sokkal fejlettebbek, mint régebben, néhány embernek még mindig gondot okoz az ujjlenyomatvétel: Többek közt saját nagyapjának. Bár az öreg nagyon mozgékony nyolcvan éves korához képest, egyre inkább elszigetelődik. Manapság mindenütt kéri az ujjlenyomatot a személyi igazolvány mellé, s a nagyapját kényelmetlenül érinti a sok

zűrzavar, amelyen keresztül kell esni, ha az érzékelő nem tudja elolvasni az ujjlenyomatunkat. Ezért legtöbbször inkább otthon marad.

Péter időnként elmegy a könyvtárba, hogy valódi könyveket kölcsönözzön. Mókásnak tartja, ha eszébe jut, hogyan nézhet ki más ember szemében saját könyvtári profilja. Ha gyanús személyek keresése közben valamikor is elemeznék, a hírszerző szolgálat emberei biztosan csodálkoznának, vajon miért kölcsönöz ki egy a harmincas éveiben járó ember olyan könyveket, mint például a „Randevúzás idősebbeknek” vagy a „Barátaink a madarak”.

Néhány évvel ezelőtt az Egyesült Államokban, közvetlenül egy nagyszabású terrorista akció leleplezése után tényleges javaslatként merült fel, hogy a biztonsági szolgálatoknak legyen joguk átvizsgálni minden rendelkezésre álló adatbázist. S ez nem pusztán a bűnöző vagy terroristagyanús személyek adatbázisára vonatkozott. Elemezni akarták a könyvtári adatbázisok teljes anyagát, a villany- és a gázfogyasztási szokásokat, a telefon- és internet-adatforgalmat, az utazási adatokat és a vásárlási szokásokat. A gyanús minták felderítésével kívánták kiszűrni a lehetséges terroristákat.

Páter munkatársa, Alex magán kívül volt a felháborodástól, s Péter igyekezett érveket felsorakoztatni Alex véleménye ellen: biztos nem kérnék ezt, ha nem lenne rá jó okuk. A hatóságoknak mindent el kell követniük, hogy elkapják a terroristákat. Alexet azonban nem lehetett meggyőzni, és szerinte legalább névtelen adatokon kellett volna elvégezniük az elemzéseket. „S ha találnak valami gyanúsat, akkor kellene engedélyt kérniük a bíróságtól a személyazonosság felfedésére. Nincs törvényes joguk ahhoz, hogy mindenkiről megtudhassanak mindent.”

Pétert nem igazán érdekelte tovább a kérdés, de a munkatársa minden ebédszünetben szóba hozta, míg a végén Péter aláírta a javaslat elleni tiltakozást. „De nem látom be igazán, hogy miért van erre szükség” – mondta. „Nem csupán azoknak gond ez, akiknek valamilyen takargatnivalójuk van?” Másrészt viszont nem hagyta nyugodni a gondolat, vajon feljegyezték-e valahol, hogy aláírta a tiltakozást...

Teljes Információs Éberség (Total Information Awareness: TIA)

A Teljes Információs Éberség (TIA) az Egyesült Államok védelmi minisztériuma kutatási és fejlesztési ügynökségének (DARPA) egyik programja volt. A TIA program három eszközkategóriából épült fel: nyelvi fordítótechnikákból, adatkereső és mintázatfelismerő technológiákból, valamint fejlett együtműködési és döntéstámogatási eszközökből.

A TIA célja a terrorista akciók felderítése volt még a bekövetkezésük előtt. A rendszert arra tervezték, hogy a magán- és a nyilvános adatbázisok, valamint az internet megfigyelésével kiszűrjék az olyan tranzakciókat, amelyeknek közülük lehet terrorista akciókhoz. Az USA kongresszusa 2003 szeptemberében beszüntette a TIA támogatását, de a rendszeren belüli programok közül sok tovább él különböző nevek alatt.

Klára a csendes zónában üldögél, és egy ideig a könyvét olvassa, majd elindul a biztonsági kapu felé.

Azért állítottak fel biztonsági kapukat a nemzetközi vasúti pályaudvarokon, mert nemcsak a repülőtereken, de más olyan helyeken is megnövekedett az ellenőrzés iránti igény, ahol sok ember gyűlik össze. Klára tudja, hogy más országokban már a bevásárlóközpontok és a stadionok bejáratánál is ellenőrzik a belépőket. Néhány évvel ezelőtt a fia lakhelyéhez közeli bevásárlóközpontnál így kaptak el egy robbantót. Úgy látszik, akkor kezdhették el a szűrőkaput alkalmazni a bejáratnál, és a robbantó még nem tudott róla. Ennek ellenére örül,

hogy náluk még nem jutottak ilyen messzire a dolgok. Mindmáig csupán a repülőtereken és a pályaudvarokon ellenőrzik az utasokat.

Klára nem igazán aggódik a bevásárlóközpontok miatt, végül is amennyire tudja, az országban, ahol él, még nem volt semmi ilyen jellegű fenyegetés. Olvasott azonban olyan statisztikákat, amelyek szerint egyre többen visszatérnek vásárolni a kis- és a nagyvárosok központjában található kisebb üzletekbe, s hogy a bevásárlóközpontok azt állítják, azért veszítenek a bevételükből, mert nem állíthatnak fel olyan szűrőkapukat, amilyenek például az ún. *vetkőztetőgépek*.

Klára előveszi az útlevelét, és a szivárványhártya- (írisz) letapogatóhoz megy. Tudja, hogy egyes országokban még mindig ujjlenyomatot használnak a személyi igazolványokban és az útlevelekben, ő mégis úgy érzi, az írisz alapján biztonságosabb az azonosítás. A beolvasó összehasonlítja a szivárványhártyáját az útlevelében tárolt sablonnal. Volt idő, amikor ez aggasztotta, de a fia, aki a számítástechnikai iparban dolgozik, megnyugtatta, hogy a módszer ma már teljesen biztonságos. „Az első útlevelek titkosítása eléggé gyenge volt, – mondta – de a ma használt titkosítást egy szuperszámítógép is csak sok ezer év alatt lenne képes feltörni.” Emellett az első útlevelekben az arc, az ujjlenyomat vagy az írisz tényleges képét tárolták. Ma viszont csupán ezek sablonját, vagyis az arc, az írisz legfontosabb jellemzőinek digitális megfelelőjét. Még akkor sem lennének képesek visszaállítani az arc vagy az írisz képét, hogy megtudják, kié az útlevel, ha valahogy feltörnék a kódot.

Még arról is biztosították, hogy a beolvasó csupán annyi ideig tárolja az íriszéről előállított sablont, amíg összehasonlítja azt a kártyáján lévővel, és nem kerül be egy központi adatbázisba. Azt azonban nem tudja, mi történik akkor, amikor egy másik határon ellenőrzik az útlevelét. Ott is kitörlik az adatokat az összehasonlítás után?

Rádiófrekvenciás Azonosítás (angol rövidítése: RFID)

Az RFID rádióhullámok segítségével történő automatikus azonosítást jelent. Parányi integrált áramköröket (címkéket) erősítenek a dokumentumokra, illetve építenek bele a termékekbe. Adott távolságon belül *leolvasóeszköz* segítségével kapható meg a címkén található információ.

Az RFID címke lehet *aktív* vagy *passzív* csip. Az aktív címkék – amilyenek például a fizetős autópályák díjfizető kapujánál használt zsetonok – áramforrást tartalmaznak, így méretre nagyobbak a passzív címkéknél, viszont több információt tartalmazhatnak, és nagyobb a hatótávolságuk. A passzív címkék nem tartalmaznak áramforrást, az energiájukat a leolvasó rádióhullám jele generálja. A passzív címkék tipikus alkalmazására jelen pillanatban az új európai útlevel a példa.

A címkék többsége hozzáférhető a legtöbb leolvasóval, de vannak olyan címkék is, amelyek jelszót vagy más azonosítót kérnek a leolvasótól.

Biometrikus útlevel

A biometrikus útlevel a tényleges dokumentumból, rendszerint kis füzetkéből, és egy parányi csipből áll.

A csip kötelező és választható adatokat tartalmaz. Emellett van benne fénykép is, ami képi kapcsolatot teremt az útlevel tulajdonosa és az útlevel között.

A Nemzetközi Polgári Légiközlekedési Szervezet (ICAO) olyan csip alkalmazása mellett döntött, ami (az RFID címkéhez hasonlóan) bizonyos távolságból leolvasható. Az ICAO az *arcot* választotta elsődleges, útlevelbe kerülő biometrikus azonosítónak. Az ujjlenyomatot és az írisz képét pedig másodlagos biometrikus azonosítónak ajánlotta. Az EU mindössze az ujjlenyomatot választotta másodlagos azonosítóként.

A biometrikus útleveél sok vitát váltott ki, különösen a biometrikus információ biztonságosságával kapcsolatban. Attól tartanak, hogy az információ ún. lefölezéssel (vagyis bizonyos távolságon belül a tulajdonos tudta nélküli leolvással) vagy lehallgatással (átvitel közbeni elfogással) ellopható.

A fenti aggodalmaknak az eloszlatására kifejlesztették az ún. egyszerű hozzáférés-ellenőrzési (BAC) eljárást. A BAC alkalmazásakor a megfigyelőrendszer egyszerű hozzáférési „kulcsot” használ a csip „kinyitására”, hogy a rendszer el tudja olvasni. A kulcsot az eszköz az útleveél gép által leolvasható részében (vonalkód) szereplő számadatokból generálja. A BAC-t kritikusai nem ítélik elég biztonságosnak, s biztonsági szakértők rövid idő alatt fel tudták törni a titkosítás kódját.

Néhány éve botrány tört ki egy központi ujjlenyomat-adatbázis körül, ha Klára jól emlékszik, az Egyesült Államokban. Az egyik alkalmazott elloptott egy halom ujjlenyomatot, és eladta őket nemzetközi bűnözőknek. Sok ezer ember személyi azonosítóját lopták el, akiknek emiatt mindenféle gondjuk támadt: „feketelistán” találták magukat például a határállomásokon, vagy éppen kiürítették a bankszámlájukat. Különösen nehéz helyzetbe kerültek, mivel a kormány csak igen hosszú idő után ismerte el az adatok elvesztését. Időközben pedig senki nem hitte el nekik, hogy ellopták a személyi adataikat, vagy hogy egyáltalán lehetséges lett volna valaki más ujjlenyomatát felhasználni személyazonossága ellopására!

Klára azonban mást is tudott erről. Múlt nyáron fia egyik barátjának ellopták a személyi igazolványát, éppen mielőtt nyaralni indult volna a családjával. Félt, hogy törölniük kell az egész nyaralást, mert „feketelistára” teszik, de úgy látszik, a schengeni információs rendszer (SIS), amit sok európai országban használnak, nyilvántartja azokat, akiknek ellopták a személyes iratait. Így gond nélkül elutazhatott a családjával, sehol senki nem gyanúsította azzal, hogy bűnöző vagy terrorista lenne, bár a személyazonosságát valószínűleg alaposabban ellenőrizték, mint az átlagos utazóét.

A személyazonosítás után Klárának át kellett küldenie a bőröndjét a csomagvizsgáló röntgenberendezésen, mielőtt maga átment a régebben csak „vetkőztetőgépek” nevezett kapun. Klára örül, hogy az igazi vetkőztetőgépet soha nem állították fel hazája repülőterein és nemzetközi pályaudvarain. A biztonsági hatóságok többféle gépet megvizsgáltak, de úgy döntöttek, hogy ugyanolyan biztonságos az a berendezés, ami a rejtett tárgyakat egy semleges emberi sablonalak képére vetítve jeleníti meg.

Utasvizsgálat („vetkőztetőgépek”)

A visszaverődő röntgenhullámok vagy az ultramikrohullámú sugárzás az optikai sugárzásnál mélyebben hatol az anyagba. Ez azt jelenti, hogy mindkettő felhasználható a ruházat alatt elrejtett tárgyak érzékelésére.

Az ún. „vetkőztetőgép” ilyen technika segítségével mutatja meg, ha valaki testére erősített fegyvert vagy robbanószert visz. Többféle rendszer van, vannak olyanok, amelyek nemcsak löfegyvereket és robbanószereket, hanem mindent megmutatnak a ruházat alatt. Innen származik az elnevezés is. Ilyen típusú reptéri biztonsági berendezés működik 2004 óta a Heathrow repülőtér 4-es terminálján. Más alkalmazások csak az elrejtett tárgyakat mutatják meg egy semleges emberi alakra vetítve.

Klára még 62 évesen is feszélyezve érzi magát a meztelenséggel kapcsolatban, ezért örül, hogy a biztonsági kapunál szolgálatot teljesítő fiatalember nem látja őt meztelenül. Le kell vennie a cipőjét, de ettől eltekintve más kellemetlenséget nem tapasztal, s nemsokára kényelmesen elhelyezkedik a vonaton.

Péter átvág a várótermen a biztonsági ellenőrzés felé. Természetesen a gyors sávra bejelentkezett utasoknak is át kell esniük bizonyos biztonsági ellenőrzésen, de saját kapujuk

van, és mindannyian jól tudják, mi vár rájuk. *Ennél a kapunál* senki nem visel fémcsatos övet, és nem hagy aprópénzt amatőr módon a zsebében. S az üzletemberek számára készült cipők már évek óta nem tartalmaznak fémet. Behúzza a hasát, és átsétál a *vetkőztetőgépen*. „Miért van ebben a szobában mindig ilyen hideg” – gondolja, és elpirul, amikor látja, hogy az egyik biztonsági őr megközelítőleg saját korabeli nő. Ennek ellenére örül, hogy a repülőtér az igazi vetkőztetőgépet alkalmazza. Valahogy biztonságosabbnak érzi.

Adatmegőrzés

Az adatbázis definíció szerint adatok rendezett gyűjteményét jelenti. Széles körben elismert, hogy az egymással összekapcsolt adatok többet elárulnak a személyről, akire vonatkoznak, mint külön-külön. Éppen ezért fontos személyes adatvédelmi elv, hogy olyan adatbázisokba, amelyek személyekre vonatkozó információt tartalmaznak, kizárólag olyan adatok gyűjthetők, amelyek szükségesek a rendszer célja szempontjából, s amikor már nincs többé szükség rájuk, ki kell őket törölni.

Az utóbbi időben azonban az a tendencia, hogy a kormányok több adatot szeretnének tárolni, és össze akarják vonni a különböző adatbázisrendszereket az eredetitől eltérő céllal, például a terrorizmus elleni küzdelem érdekében. Az adatmegőrzéssel kapcsolatban rendszerint az információtechnológiához kapcsolódó adattípusok kerülnek szóba, például a telefonon, a mobiltelefonon és az internetforgalomban megszerezhető kommunikációs adatok.

Az EU irányelvet fogadott el az ilyen típusú adatok megőrzésére vonatkozóan. Ez alapján megőrzik, eltárolják azokat az adatokat, amelyek elárulják, hogy ki, mikor és hol kommunikált, de a közlés tartalma nem. Az adatok legfeljebb két évig őrizhetők meg.

A jelentések szerint különböző amerikai minisztériumok 2005-ben megközelítőleg 30 millió dollárért vásároltak személyes adatokat ún. *információs viszonteladóktól*. Ezek a vállalkozások különféle forrásokból gyűjtik és halmozzák fel a személyi adatokat, amelyeket aztán eladnak vásárlóiknak. A források lehetnek nyilvános adattárak, nyilvánosan (például az interneten) hozzáférhető információk, és védett források, például magánvállalkozásoktól.

Péter észreveszi, hogy új biztonsági berendezés van a megszokottak mellett, amelyet eddig még nem látott. A vetkőztetőgép után egy másik „kapu” is áll, és az utasok egy részét megkérlik, hogy menjenek át rajta. Halványan emlékszik, hogy hallott valamit egy új biztonsági eszközről, amelyet ezen a reptéren próbálnak ki. Állítólag olyan jellemzőket rögzít, mint a testhőmérséklet, az izzadás mértéke, a szívverés, tehát olyan dolgokat, amelyek betegségek – például atípusos tüdőgyulladás (SARS), madárinfluenza – tünetei lehetnek vagy a vizsgált személy idegességét jelezhetik. A kapun átlépők egy részét a közeli kikérdezőszobába kísérik. Bár Péter egészséges és tiszta a lelkiismerete, mégis örül, hogy nem választották ki tesztalanyának. „De miért éppen a gyors sávra tették ezt a berendezést? Nem tudják, hogy azok, akik ezt választják, sietnek?”

A beszállókapuhoz megy, és helyet foglal. Nem kellene felhívnia Yasmint, hogy megmondja, jön? Yasmin annak az autógyártó cégnek dolgozik, amelyet Péter autókereskedése képvisel, és a legutóbbi autó-bemutatón találkoztak. Azonnal megértették egymást, s Péter alig várja, hogy újra találkozzanak. Másrészt viszont nem szívesen hívja fel a mobilján. Tudja, hogy Yasmin bátyja igen aktív tagja mecsetje ifjúsági csoportjának, s ezért Yasmin valószínűleg szerepel valamilyen megfigyelési listán, mint a bátyja „hálózatához” tartozó személy. Arra gondol, bárcsak vásárolt volna néhány névtelen telefonkártyát, amikor legutóbb Ázsiában járt. Európában törvényesen már nem lehet ilyeneket árusítani.

Lehallgatás

Az állampolgárok és a közöttük folytatott kommunikáció megfigyelése különböző módszerekkel lehetséges mind az interneten, mind a telefonvonalakon keresztül, mind pedig meghatározott helyeken.

Az illetéktelen lehallgatás egyik formáját gyakran emlegetik *vezetékmegecsapolás* néven. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy lehallgató eszközt szerelnek a két telefon közé, amelyen a beszélgetés folyik. A vezetékmegecsapolás beépíthető a gyanús személy vagy azon személyek telefonjába, akikkel várhatóan kapcsolatot létesít.

A vezetékmegecsapolás kiterjesztett módozata, amikor minden megkülönböztetés nélkül valamennyi kommunikációs vonalat (telefon, mobil, internet) lehallgatnak érdeklődésre számot tartó beszélgetéseket keresve. Példa erre az Echelon hálózat, amit az USA, Nagy-Britannia, Kanada, Ausztrália és Új-Zéland közösen működtet. A rendszert eredetileg a Szovjetunió és Kelet-Európán belüli, illetve az oda irányuló kommunikáció megfigyelésére állították fel. Segítségével elemezhető a kommunikációs minták, és bizonyos kulcsszavak alapján a tartalom is szűrhető.

Interneten sem szeretne kapcsolatba lépni vele. Ki tudja, mi mindent naplóz a reptéri hálózat. Még abban sem biztos, milyen szabályok vannak érvényben manapság. Vajon a rendőrség közvetlenül hozzáférhet az ilyen adatokhoz vagy csak engedéllyel? Hirtelen azt kívánta, bárcsak nagyobb figyelmet szentelt volna a személyes adatok védelméről folyó vitának. Elhatározta, hogy megkérdezi erről a munkatársát, amint a gépen lesznek.

Legutóbb, amikor együtt vacsoráztak, Yasmin említette neki, hogy biztosan tudja, hogy figyelik az e-mailjét, s arra kérte, használjon titkosító programot, amikor neki ír. „A titkosítás nélküli e-mail olyan, mint egy képeslap – magyarázta. – Tudtad, hogy bárki elolvashatja, aki hozzáfér?”

Tényleg akart is neki írni, de felfedezte, hogy a munkahelyén használt levelezőprogramban nem volt lehetőség a titkosításra, arra pedig soha nem jutott ideje, hogy másik programot telepítsen a gépére. Reméli, Yasmin nem haragszik rá, amiért ilyen hosszú ideig nem kereste. „Majd elmondom neki, mi történt, ha találkozunk” – gondolja.

Elérkezett a beszállás ideje. A beléptető kapuhoz megy, ráteszi mutatóujját az érzékelőre, s az első utasok között száll fel a gépre. Még bőven van hely a kézipoggyászok számára. A munkatársára gondol, aki bizonyára még mindig sorban áll a biztonsági ellenőrzésre várva, majd hátradőlve lecsukja a szemét.

- o -

– Mama már úton van – mondja Klára fia a feleségének, miután üzenetet kapott a mobilján. – Három órán belül ide kell érnie. Az anyja nem tudja, de az új mobil, amit karácsonyra kapott tőle, kapcsolatban áll az ún. *gyerek-figyelő* rendszerrel. Ez a technika a régi kémfilmekből ismert nyomkövetők modern változata, amelynek segítségével a megfigyelő apró pontként követheti a gyanúsítottat egy térképen. A legnagyobb különbség a régi és az új között, hogy a mobilba épített Galileo-technika segítségével akkor is követheti anyja mozgását egy térképen, ha Klára történetesen saját nappalijában üldögél egy másik országban.

Magánszféra-védő technológiák (angol rövidítése: PET)

A közvetlenül a személyes adatok, a magánszféra védelmét célzó technológiákat magánszféra-védő technológiáknak nevezzük (Privacy enhancing technologies: PET).

Az egyik *anonimitást* (névtelenséget) biztosító technológia a PET. Léteznek olyan szolgáltatások, amelyek lehetővé teszik a névtelen elektronikus kommunikációt a rendszeres felhasználók számára. Ezek a technikák elrejtik a kapcsolatot a felhasználó és a maga mögött hagyott nyomok között, így elkerülhetővé válik a nemkívánatos azonosítás. A hagyományos készpénzes fizetés és a nem-regisztrált (anonim) telefonkártyák olyan eszközök, amelyek lehetővé teszik az anonimitást (azonosíthatatlanságot).

Az *azonosítás-kezelés* ugyancsak a PET egyik formája. Vannak esetek, amikor nem szeretnénk azonosítani magunkat, inkább álnevet használunk (például internetes fórumokon). Az adatok megfeleltetésének megnehezítése érdekében jó, ha különböző célokra más-más felhasználói nevünk (amelyek nem fedik fel a kilétünket) és jelszavunk van. Az azonosítás-kezelő rendszerek abban segítenek bennünket, hogy el tudjunk igazodni különböző felhasználói neveink között. Az esetek egy részében a szóban forgó szolgáltatás csupán valamilyen speciális jellemző – például az életkor vagy a hitelkeret – igazolását kéri. Ilyen esetekben az *identitásnyújtó* (pl. a bankunk, a telefoncégünk vagy a munkáltatónk) megbízható harmadik félként szerepelhet, és garantálhatja a kért jellemzőt identitásunk felfedése nélkül.

A *titkosítás* a tartalom olyan módon való torzítására szolgál, hogy az mások számára olvashatatlan legyen. Mivel minden elektronikus úton zajló kommunikáció ki van téve a lehallgatás vagy a manipuláció veszélyének, sok esetben létfontosságú, hogy a kommunikációs csatorna vagy maga a tartalom (az üzenet) titkosított legyen.

Igyekszik azonban, hogy ne kelljen túl sokszor használnia, mert nagyon is olyan érzés számára, mintha anyja magánélete után leskelődne, de beállított néhány olyan eshetőséget, amelynek bekövetkezésére a mobilja hangjelzést ad. Ilyen például, ha az anyja sokáig nem mozog a házában vagy ha éjjel nincs otthon. Végül is egyre idősebb, és mivel másik országban él, nem tud úgy vigyázni rá, ahogy szeretne. Megszólal a telefonja: „Szia, itt Anyu! Már úton vagyok, s ha minden rendben, körülbelül három óra múlva ott leszek az állomáson...”

Annex 4 - Questionnaire and interview guide

Kérdőív a biztonsági technológiákról és a magánszféráról

Köszöntjük a biztonsági technológiákról és a magánéletről készülő Prise-felmérésen!

Most arra kérjük, válaszoljon a kérdőívben szereplő kérdésekre. *Kérjük, minden kérdésnél karikázza be a megfelelő válasz mellett lévő számot!* Minden kérdésre csak egy választ lehet adni, kivéve akkor, ha a kérdés mellé odaírtuk, hogy „ennél a kérdésnél több válasz is adható”. Ha véletlenül bekarikáz egy számot, de egy másik választ tart helyesnek, akkor kérjük, a téves válasz számát húzza át egy X-szel, és karikázza be a jónak tartott választ. Néhány kérdésnél nincsenek előre megadott válaszok, ott a vonalra Önnek kell beírnia, hogy mit gondol. Ha nem biztos benne, hogy jól érti a kérdést, kérjük, forduljon hozzánk bátran, és segítünk!

Bevezető kérdések:

1. Neme

1. Férfi
2. Nő

2. Kora

- ____ éves

3. Önnel együtt hányan élnek közös háztartásban?

1. 1 fő
2. 2 fő
3. 3 fő
4. 4 fő vagy több

4. Önnek van gyermeke?

1. igen
2. nem

5. Van olyan gyermeke, aki otthon lakik? (ennél a kérdésnél több válasz is adható)

1. nincs
2. igen, 14 éves vagy fiatalabb
3. igen, 14 évesnél idősebb

6. Mi az Ön legmagasabb iskolai végzettsége?

1. 0-7 osztály (vagy 6 elemi)
2. 8 általános (vagy 4 polgári)
3. szakmunkásképző
4. középiskolai érettségi
5. főiskolai diploma
6. egyetemi diploma

7. Mi az Ön jelenlegi foglalkozása?

▪ _____

8. Ön milyen településen él?

1. Budapest
2. vidéki város
3. község

9. Ön milyen gyakran használ mobiltelefont?

1. legalább naponta egyszer
2. legalább hetente egyszer
3. legalább havonta egyszer
4. ritkábban
5. soha

10. Ön milyen gyakran e-mailezik?

1. legalább naponta egyszer
2. legalább hetente egyszer
3. legalább havonta egyszer
4. ritkábban
5. soha

11. Ön milyen gyakran használja az internetet?

1. legalább naponta egyszer
2. legalább hetente egyszer
3. legalább havonta egyszer
4. ritkábban
5. soha

12. Ön milyen gyakran utazik tömegközlekedéssel?

1. legalább naponta egyszer
2. legalább hetente egyszer
3. legalább havonta egyszer

4. ritkábban
5. soha

13. Ön milyen gyakran utazik repülőgéppel? (egy oda-vissza út egynek számít)

1. évente több mint 5 alkalommal
2. évente 3-5 alkalommal
3. évente 1-2-szer
4. ritkábban
5. soha

14. Ön milyen gyakran utazik autóval?

1. legalább naponta egyszer
2. legalább hetente egyszer
3. legalább havonta egyszer
4. ritkábban
5. soha

Általános kérdések a biztonsági technológiákról és a magánéletről

A következőkben olyan véleményeket olvashat a biztonsági technológiákkal és a magánélettel kapcsolatban, amiket manapság gyakran lehet hallani. Kérjük, mindegyikről mondja meg, hogy mennyire ért vele egyet:

- ha úgy gondolja, hogy a véleménnyel teljesen egyetért, karikázza be az 1-est (teljesen egyetérték)
- ha úgy gondolja, a vélemény igaz, de vannak fenntartásai, karikázza be a 2-est (inkább egyetérték)
- ha nem tudja eldönteni, hogy egyetért vagy nem ért egyet, karikázza be a 3-ast (nem érték egyet és nem is utasítom el)
- ha úgy gondolja, az állítás téves, de van benne igazság, karikázza be a 4-est (inkább nem érték egyet)
- ha úgy gondolja, hogy az állítás teljesen téves, karikázza be az 5-öst (egyáltalán nem érték egyet)

15. „A társadalom biztonsága teljes mértékben függ az új biztonsági technikák kifejlesztésétől és alkalmazásától.”

1. teljesen egyetértek
2. inkább egyetértek
3. nem értek egyet és nem is utasítom el
4. inkább nem értek egyet
5. egyáltalán nem értek egyet

16. „Sok biztonsági technológia valójában nem növeli a biztonságot, csak azért alkalmazzák őket, hogy megmutassák, tesznek valamit a terror elleni küzdelemért.”

1. teljesen egyetértek
2. inkább egyetértek
3. nem értek egyet és nem is utasítom el
4. inkább nem értek egyet
5. egyáltalán nem értek egyet

17. „Ha az embernek nincs semmi takargatnivalója, nem kell aggódnia az olyan biztonsági technológiák miatt, amik megsértik a magánszféráját.”

1. teljesen egyetértek
2. inkább egyetértek
3. nem értek egyet és nem is utasítom el
4. inkább nem értek egyet
5. egyáltalán nem értek egyet

18. „Ha rendelkezünk biztonsági technológiákkal, miért is ne használnánk őket.”

1. teljesen egyetértek
2. inkább egyetértek
3. nem értek egyet és nem is utasítom el

4. inkább nem értek egyet
5. egyáltalán nem értek egyet

19. „A magánszférát nem szabad megsérteni, ha nincs alapos gyanú arra, hogy valaki bűncselekményt fog elkövetni.”

1. teljesen egyetértek
2. inkább egyetértek
3. nem értek egyet és nem is utasítom el
4. inkább nem értek egyet
5. egyáltalán nem értek egyet

20. „Kellemetlen érzés, ha figyelik az embert, főleg akkor, ha nem tervez törvényellenes dolgot, bűncselekményt.”

1. teljesen egyetértek
2. inkább egyetértek
3. nem értek egyet és nem is utasítom el
4. inkább nem értek egyet
5. egyáltalán nem értek egyet

21. „Valószínű, hogy az állami hatóságok visszaélnék az új biztonsági technológiákkal.”

1. teljesen egyetértek
2. inkább egyetértek
3. nem értek egyet és nem is utasítom el
4. inkább nem értek egyet
5. egyáltalán nem értek egyet

22. „Valószínű, hogy a bűnözők visszaélnék az új biztonsági technológiákkal.”

1. teljesen egyetértek

2. inkább egyetértek
3. nem értek egyet és nem is utasítom el
4. inkább nem értek egyet
5. egyáltalán nem értek egyet

Biztonsági technológiák

Most a biztonsági technológiákkal, használatukkal kapcsolatban szeretnénk megtudni a véleményét. A szürke részekben rövid leírásokat olvashat azokról a technológiákról, amelyekre a kérdések vonatkoznak. Ezek a leírások nagyjából ugyanazok, mint amik a forgatókönyvekben szerepeltek. A további részleteket megtalálja a forgatókönyvekben. A kérdések egy részénél arra vagyunk kíváncsiak, mit tart megengedhetőnek e technológiák alkalmazása során, és itt egy-egy kérdésre több válasz is adható.

Emellett jellemző véleményeket is felsorolunk Önnek, és arra kérjük, mindig jelölje meg, hogy melyikkel mennyire ért egyet.

Biometria

A biometrikus technika személyek automatikus azonosítására szolgál biológiai vagy viselkedésbeli jellemzők alapján. A biometrikus azonosítás segítségével korlátozható az adott személy valamilyen fizikai helyhez, illetve információhoz (számítógéphez, dokumentumhoz) való hozzáférési jogosultsága. A leggyakrabban alkalmazott biometrikus azonosítók közé tartoznak az ujjlenyomatok és az arc különböző jellemzői.

A biometrikus képet *sablon* formájában lehet tárolni, ami a biometrikus jellemző digitális megfelelője. A személyes adatok védelme szempontjából ajánlatos csupán a sablon tárolása, s az eredeti kép megsemmisítése. Ezzel szemben a végrehajtó hatóságok rendszereikben, például a biometrikus útleveleknél és az arcfelismerő rendszerekben gyakran az eredeti képet is megtartják.

A biometrikus azonosítás egyik fő előnye, hogy nagyon szorosan kapcsolódik az azonosítandó személyhez. A biometrikus hitelesítés hatékonyabbá teszi a hozzáférés-ellenőrzést, megnehezíti a más adataival való visszaéléseket (identitáslopás), mivel a személyes adatok kizárólagosan a megfelelő személyhez kapcsolódnak (személyes azonosítókkal védett). Ugyanakkor a biometrikus rendszerek legnagyobb veszélye is ebben áll. Ha egy biometrikus adatsor egyszer rossz hírbe keveredik, az örökre szól.

Biometrikus útlevél

A biometrikus útlevél a tényleges dokumentumból és a biometrikus adatokat tároló csipből áll. A csipet távolról is lehet olvasni.

A biometrikus útlevél sok vitát váltott ki, attól tartanak, hogy a csipen lévő információ úgynevezett leföldözéssel (vagyis bizonyos távolságon belül a tulajdonos tudta nélküli leolvasással) vagy lehallgatással ellopható.

A biometrikus azonosítás nehézsége a megfelelő arány megtalálása a „hamis elfogadási arány” (False Acceptance Rate: FAR) és a „hamis elutasítási arány” (False Rejection Rate: FRR) között. Az eredmény akkor számít *hamis elfogadásnak* (vagy *hamis pozitívnak*), amikor a rendszer helytelenül azonosítja az egyént. Vagyis annak ellenére, hogy az ő sablonja nincs az adatbázisban, mégis talál benne olyat, ami *jelentős mértékben* megegyezik (de mégsem azonos) az övével, így azt jelzi, hogy ő az adatbázisban van. Arra az esetre, amikor a rendszer nem tud azonosítani egy már regisztrált személyt, a *hamis elutasítás* (*hamis negatív*) megjelölést használjuk.

23. A beléptető rendszerek használatánál milyen biometria lenne kényelmes az Ön számára? (ennél a kérdésnél több válasz is adható)

1. az arc különböző jellemzői
2. ujjlenyomat
3. a szem szivárványhártyája, írisz
4. semmilyen biometriát nem éreznék kényelmesnek
5. nem tudom

24. Ön szerint hol lenne elfogadható a biometria használata a beléptető rendszerekhez? (ennél a kérdésnél több válasz is adható)

1. bankokban
2. repülőtéren
3. boltokban
4. határellenőrzésnél
5. központi busz- és vasútállomásokon
6. sportcsarnokokban és más tömegrendezvényeknél
7. egyéb nem állami szolgáltatásoknál
8. sehol sem elfogadható
9. nem tudom

Vélemények a biometriáról

25. „Az összes állampolgár biometrikus adatának (például ujjlenyomat, DNS-minta) tárolása egy központi adatbázisban elfogadható lépés a bűnözés elleni küzdelemben.”

1. teljesen egyetértek
2. inkább egyetértek

3. nem értek egyet és nem is utasítom el
4. inkább nem értek egyet
5. egyáltalán nem értek egyet

26. „A biometrikus útleveél miatt kevésbé érzem magam biztonságban, mert ellophatják a biometrikus adataimat.”

1. teljesen egyetértek
2. inkább egyetértek
3. nem értek egyet és nem is utasítom el
4. inkább nem értek egyet
5. egyáltalán nem értek egyet

Zártláncú televíziós rendszer (CCTV)

Aktív kamerájú zártláncú televíziós megfigyelésről akkor beszélünk, ha a képernyőt egy kezelő figyeli, aki irányítani tudja a kamerát (elfordíthatja, ránagyíthat vele a képre), és így követni tudja az egyént vagy a kialakult helyzetet. Az aktív kamerák automatizált vizuális megfigyelőprogramokkal társíthatók, amelyek algoritmusok segítségével érzékelik a gyanús mozgást, azonosítják az embereket egy adatbázisban szereplő sablonok segítségével.

Passzív kamerák: Ezek a kamerák szalagra veszik fel, ami egy adott helyen (például egy üzletben) történik. A szalagot csak akkor nézik meg, ha baj történik, például betörés, tüzeset stb. esetén.

Automatikus arcfelismerés

Az automatikus arcfelismerő rendszer olyan rendszer, amelyben az adott személyről automatikusan felvétel készül, és ezt a felvételt összevetik egy azonosítást vagy hitelesítést szolgáló adatbázissal. Az ilyen rendszereket jelenleg arra használják, hogy megállapítsák, rajta van-e az adott személy például az ismert bűnözők vagy terroristák listáján.

Automatikus rendszámfelismerés (angol rövidítése: ANPR)

Az automatikus rendszámfelismerő rendszerek beolvassák a zártláncú televízió kamerái által rögzített rendszámokat, és összehasonlítják azokat egy adatbázissal. Ilyen rendszereket több országban alkalmaznak, leginkább a díjfizető kapuknál és a gyorsajtás ellenőrzésénél, de lopott járművek azonosítására is használják.

Útasvizsgálat („vetkőztetőgépek”)

A *visszaverődő röntgenhullámok* vagy az *ultramikrohullámú sugárzás* az optikai sugárzásnál mélyebben hatol az anyagba. Ez azt jelenti, hogy mindkettő felhasználható a ruházat alatt elrejtett tárgyak érzékelésére.

Az úgynevezett „vetkőztetőgép” ilyen technika segítségével mutatja meg, ha valaki testére erősített fegyvert vagy robbanószert visz. Többféle rendszer van, vannak olyanok, amelyek nemcsak lőfegyvereket és robbanószereket, hanem mindent megmutatnak a ruházat alatt. Innen származik az elnevezés is. Ilyen típusú reptéri biztonsági berendezés működik 2004 óta a Heathrow repülőtér 4-es

terminálján. Más alkalmazások csak az elrejtett tárgyakat mutatják meg egy semleges emberi alakra vetítve.

27. Hol tartaná elfogadhatónak a zártláncú televíziós rendszereket? (ennél a kérdésnél több válasz is adható)

1. boltokban
2. próbafülkékben a bolti lopások megakadályozására
3. központi busz- és vasútállomásokon
4. bankokban
5. repülőtereken
6. sportszarnokokban és más tömegrendezvényeken
7. mindenfajta közterületen
8. sehol sem tartom elfogadhatónak
9. nem tudom

28. Általában véve mit gondol a közterületeken elhelyezett zártláncú megfigyelő kamerák (CCTV) számáról?

1. a közterületeken több kamerára lenne szükség
2. a számuk jelenleg is megfelelő
3. kevesebbre lenne szükség
4. egyáltalán nincs rájuk szükség
5. nem tudom

29. Ön hol tartja szükségesnek biztonsági okokból az utasvizsgálatot azért, hogy az elrejtett tárgyakat is meg lehessen találni? (ennél a kérdésnél több válasz is adható)

1. iskolákban
2. a központi busz- és vasútállomásokon

3. repülőtereken
4. bevásárlóközpontokban
5. középületekben (például bíróságok)
6. sehol sem tartom szükségesnek
7. nem tudom

30. Milyen típusú átvizsgálást tartana elfogadhatónak? (ennél a kérdésnél több válasz is adható)

1. ha a vizsgálat mindent megmutat, ami a ruha alatt van
2. ha a képeket, az elrejtett tárgyakat egy semleges emberi alakra vetítik
3. a testhőmérséklet, az izzadság és a szívverés vizsgálatát
4. a fémtárgyak kiszűrése
5. a csomagok röntgensugaras átvilágítása
6. semmilyen átvizsgálást nem tartok elfogadhatónak
7. nem tudom

Vélemények a zártláncú televíziós rendszerekről és az utasvizsgálatról

31. „A zártláncú televíziós rendszerektől nagyobb biztonságban érzem magam.”

1. teljesen egyetértek
2. inkább egyetértek
3. nem értek egyet és nem is utasítom el
4. inkább nem értek egyet
5. egyáltalán nem értek egyet

32. „A zártláncú televíziós rendszerek megsértik a magánszférámat.”

1. teljesen egyetértek

2. inkább egyetértek
3. nem értek egyet és nem is utasítom el
4. inkább nem értek egyet
5. egyáltalán nem értek egyet

33. „Az emberek átvizsgálása azért, hogy eldugott tárgyakat megtaláljunk, elfogadható eszköz a terrorcselekmények megelőzéséhez.”

1. teljesen egyetértek
2. inkább egyetértek
3. nem értek egyet és nem is utasítom el
4. inkább nem értek egyet
5. egyáltalán nem értek egyet

Helymeghatározó

Megközelítőleg ki lehet számítani a felhasználó mobiltelefonjának helyzetét, például a GSM bázisállomások ismert koordinátáinak segítségével.

Pontosabb helymeghatározásokra műholdas rendszereket használnak:

A GPS a *Global Positioning System* (Globális Helymeghatározó Rendszer) rövidítése, ami a jelenleg is létező rendszer. A *Galileo* a tervek szerint 2010-re már teljes egészében működni fog. Pontosabb lesz a GPS rendszernél, s nagyobb lesz a hatóköre is.

eCall (intelligens segélyhívó)

Az eCall segélyhívó eszköz olyan érzékelőket tartalmaz, amelyek baleset esetén működésbe lépnek. Az eszköz felhívja a segélyhívószámot, közli a segélyközponttal a balesetre vonatkozó információkat, például az idejét, a pontos helyszínét, az irányát és az autó azonosítóját.

Az eCall nem kapcsolódik folyamatosan semmilyen mobil kommunikációs rendszerre, csak a működésbe lépés (a baleset) után. Aggályok merültek fel azonban amiatt, hogy ez még változhat, valamint a járulékos adatok átkerülése (például a biztosító társaságokhoz) miatt és amiatt, hogy esetleg illetéktelenek is hozzáférhetnek azokhoz az adatbázisokhoz, amelyekben az eCall adatait tárolják. 2009 szeptemberétől a résztvevő országokban minden új autót felszerelnek ezzel az intelligens segélyhívó eszközzel.

34. Ön szerint milyen indokkal fogadható el a mobiltelefon alapján való helymeghatározás? (ennél a kérdésnél több válasz is adható)

1. bírósági döntés alapján a rendőrség meghatározhatja terrorista és bűncselekménnyel gyanúsítottak mobiltelefonjának helyét

2. a rendőrség bármilyen mobiltelefon helyét meghatározhatja bírósági döntés nélkül
3. vészhelyzet esetén, például ha balesetről, elveszett gyerekről vagy magatehetetlen, segítségre szoruló emberről van szó
4. semmilyen esetben sem fogadható el
5. nem tudom

**35. Ön szerint milyen esetben fogadható el autók tartózkodási helyének meghatározása?
(ennél a kérdésnél több válasz is adható)**

1. bírósági döntés alapján a rendőrség meghatározhatja terrorista és bűncselekménnyel gyanúsítottak autójának helyét
2. a rendőrség bármilyen autó helyét meghatározhatja bírósági döntés nélkül
3. hogy a rendőrség megtalálhassa az ellopott autókat
4. sebességellenőrzéshez és a gyorsajtók megbüntetéséhez
5. karambol esetén automatikus helymeghatározás és segélyhívás
6. semmilyen esetben sem fogadható el
7. nem tudom

36. Ön szerint az új autókba automatikusan be kellene szerelni az intelligens segélyhívót (eCall)?

1. igen
2. igen, de úgy, hogy ki lehessen kapcsolni
3. nem, ezt mindig a vásárló dönthesse el
4. nem, egyáltalán ne szereljék be
5. nem tudom

Vélemények a helymeghatározókról

37. „Ha minden mobiltelefon helye meghatározható, az sérti a magánélethez való jogot.”

1. teljesen egyetértek
2. inkább egyetértek
3. nem értek egyet és nem is utasítom el
4. inkább nem értek egyet
5. egyáltalán nem értek egyet

38. „Egy gyanúsított mobiltelefonja helyének meghatározása jó eszköz ahhoz, hogy a rendőrség terrorista és bűncselekményeket derítsen fel és akadályozzon meg.”

1. teljesen egyetértek
2. inkább egyetértek
3. nem értek egyet és nem is utasítom el
4. inkább nem értek egyet
5. egyáltalán nem értek egyet

39. „Ha minden autó helye meghatározható, az sérti a magánélethez való jogot.”

1. teljesen egyetértek
2. inkább egyetértek
3. nem értek egyet és nem is utasítom el
4. inkább nem értek egyet
5. egyáltalán nem értek egyet

40. „Ha minden autó helye meghatározható, az jó eszköz a rendőrség számára ahhoz, hogy terrorista és bűncselekményeket derítsen fel és akadályozzon meg.”

1. teljesen egyetértek
2. inkább egyetértek
3. nem értek egyet és nem is utasítom el

4. inkább nem értek egyet
5. egyáltalán nem értek egyet

Adatmegőrzés

Az adatbázis definíció szerint adatok rendezett gyűjteményét jelenti. Széles körben elismert, hogy az egymással összekapcsolt adatok többet elárulnak a személyről, akire vonatkoznak, mint külön-külön. Éppen ezért fontos személyes adatvédelmi elv, hogy olyan adatbázisokba, amelyek személyekre vonatkozó információt tartalmaznak, kizárólag olyan adatok gyűjthetők, amelyek szükségesek a rendszer célja szempontjából, s amikor már nincs többé szükség rájuk, ki kell őket törölni.

Az utóbbi időben azonban az a tendencia, hogy a kormányok több adatot szeretnének tárolni, és össze akarják vonni a különböző adatbázisrendszereket az eredetitől eltérő céllal, például a terrorizmus elleni küzdelem érdekében. Az adatmegőrzéssel kapcsolatban rendszerint az információtechnológiához kapcsolódó adattípusok kerülnek szóba, például a telefonon, a mobiltelefonon és az internetforgalomban megszerezhető kommunikációs adatok.

Teljes Információs Éberség (Total Information Awareness: TIA)

A Teljes Információs Éberség (TIA) az Egyesült Államok védelmi minisztériuma kutatási és fejlesztési ügynökségének (DARPA) egyik programja volt. A TIA program három eszközkategóriából épült fel: nyelvi fordítótechnikákból, adatkereső és mintázatfelismerő technológiákból, valamint fejlett együttműködési és döntéstámogatási eszközökből.

A TIA célja a terrorista akciók felderítése volt még a bekövetkezésük előtt. A rendszert arra tervezték, hogy a magán- és a nyilvános adatbázisok, valamint az internet megfigyelésével kiszűrjék az olyan tranzakciókat, amelyeknek közül lehet terrorista akciókhoz. Az USA kongresszusa 2003 szeptemberében beszüntette a TIA támogatását, de a rendszeren belüli programok közül sok tovább él különböző nevek alatt.

Céleltolódás

Az adatbázis-rendszerek ki vannak téve az úgynevezett „céleltolódásnak”, vagyis annak a veszélynek, hogy az összegyűjtött adatokat nem arra használják fel, mint ami miatt összegyűjtötték őket. Ez történt például Norvégiában, amikor a menedékkérők adatbázisát – ami olyan biometrikus azonosítókat is tartalmaz, mint például az ujjlenyomat – hozzáférhetővé tették a bűnügyi nyomozók számára. Az adatbázis eredetileg azzal a céllal készült, hogy segítsen a menedékkérők személyazonosságának a létrehozásában, meghatározásában.

41. Ön szerint az itt felsorolt indokok közül melyek fogadhatók el a kommunikációs adatok megőrzéséhez? (ennél a kérdésnél több válasz is adható)

1. terrortámadások megelőzése általában
2. egyes, bekövetkezett terrortámadások felderítése során
3. bűncselekmények megelőzése általában
4. egyes, megtörtént bűncselekmények felderítése során
5. kereskedelmi, üzleti okokból

6. semmilyen esetben sem fogadható el
7. nem tudom

42. Ön szerint az itt felsorolt indokok közül melyek fogadhatók el ahhoz, hogy különböző adatbázisokból személyes adatokat gyűjtsenek össze és tároljanak? (ennél a kérdésnél több válasz is adható)

1. terrortámadások megelőzése általában
2. egyes, bekövetkezett terrortámadások felderítése során
3. bűncselekmények megelőzése általában
4. egyes, megtörtént bűncselekmények felderítése során
5. kereskedelmi, üzleti okokból
6. semmilyen esetben sem fogadható el
7. nem tudom

Vélemények az adatmegőrzésről

43. „A kormányzati intézményeknek, hatóságoknak minden olyan adatot tárolni kellene, amit biztonsági okokból szükségesnek tartanak, és annyi ideig, ameddig szükségesnek tartják.”

1. teljesen egyetértek
2. inkább egyetértek
3. nem értek egyet és nem is utasítom el
4. inkább nem értek egyet
5. egyáltalán nem értek egyet

44. „A telefonos, mobiltelefonos, internetes kommunikáció adatait nem lenne szabad tovább tárolni, csak amíg számlázási okokból szükséges.”

1. teljesen egyetértek

2. inkább egyetértek
3. nem értek egyet és nem is utasítom el
4. inkább nem értek egyet
5. egyáltalán nem értek egyet

45. „Ha különböző adatbázisokból személyes adatokat gyűjtenek össze és tárolnak, az sérti a magánélethez való jogot.”

1. teljesen egyetértek
2. inkább egyetértek
3. nem értek egyet és nem is utasítom el
4. inkább nem értek egyet
5. egyáltalán nem értek egyet

46. „Ha különböző adatbázisokból adatokat gyűjtenek össze és tárolnak, az jó eszköz a rendőrségnek arra, hogy terrorcselekményeket akadályozzon meg.”

1. teljesen egyetértek
2. inkább egyetértek
3. nem értek egyet és nem is utasítom el
4. inkább nem értek egyet
5. egyáltalán nem értek egyet

47. „Súlyos probléma a magánélet védelme szempontjából, ha az összegyűjtött adatokat másra használják, mint amire összegyűjtötték őket.”

1. teljesen egyetértek
2. inkább egyetértek
3. nem értek egyet és nem is utasítom el
4. inkább nem értek egyet

5. egyáltalán nem értek egyet

Lehallgatás

Az állampolgárok és a közöttük folytatott kommunikáció megfigyelése különböző módszerekkel lehetséges mind az interneten, mind telefonvonalakon keresztül, mind pedig meghatározott helyeken. Az illetéktelen lehallgatás egyik formáját gyakran emlegetik *vezetékmegecsapolás* néven. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy lehallgató eszközt szerelnek a két telefon közé, amelyen a beszélgetés folyik. A vezetékmegecsapolás beépíthető a gyanús személy vagy azon személyek telefonjába, akikkel várhatóan kapcsolatot létesít.

A vezetékmegecsapolás kiterjesztett módozata, amikor minden megkülönböztetés nélkül valamennyi kommunikációs vonalat (telefon, mobil, internet) lehallgatnak érdeklődésre számot tartó beszélgetéseket keresve.

48. Ön szerint az alábbiak közül milyen indokkal engedhető meg a lehallgatás? (ennél a kérdésnél több válasz is adható)

1. terrorista cselekmények felderítésére és megelőzésére bírósági engedéllyel
2. terrorista cselekmények felderítésére és megelőzésére bírósági engedély nélkül
3. bűncselekmények felderítésére és megelőzésére bírósági engedéllyel
4. bűncselekmények felderítésére és megelőzésére bírósági engedély nélkül
5. kereskedelmi, üzleti céllal
6. semmilyen esetben sem fogadható el
7. nem tudom

49. Ön szerint a rendőrségnek kit lenne szabad lehallgatni?

1. minden kommunikációs eszközt, hogy figyelhessék a beszélgetéseket, amik fontosak lehetnek
2. azokat a személyeket, akikkel a gyanúsított kapcsolatba léphet
3. csak a gyanúsítottakat
4. a lehallgatás teljesen elfogadhatatlan
5. nem tudom

Vélemények a lehallgatásról

50. „A lehallgatás jó eszköz a rendőrségi nyomozásnál.”

1. teljesen egyetértek
2. inkább egyetértek
3. nem értek egyet és nem is utasítom el
4. inkább nem értek egyet
5. egyáltalán nem értek egyet

51. „A lehallgatás súlyosan megsérti a magánszférát.”

1. teljesen egyetértek
2. inkább egyetértek
3. nem értek egyet és nem is utasítom el
4. inkább nem értek egyet
5. egyáltalán nem értek egyet

Magánszféra-védő technológiák

A közvetlenül a személyes adatok, a magánszféra védelmét célzó technológiákat magánszféra-védő technológiáknak nevezzük (Privacy enhancing technologies: PET).

Az egyik *anonimitást* (névtelenséget) biztosító technológia a PET. Léteznek olyan szolgáltatások, amelyek lehetővé teszik a névtelen elektronikus kommunikációt a rendszeres felhasználók számára. Ezek a technikák elrejtik a kapcsolatot a felhasználó és a maga mögött hagyott nyomok között, így elkerülhető a nemkívánatos azonosítás.

Az *azonosítás-kezelés* ugyancsak a PET egyik formája. Vannak esetek, amikor nem szeretnénk azonosítani magunkat, inkább álnevet használunk (például internetes fórumokon). Az adatok megfeleltetésének megnehezítése érdekében jó, ha különböző célokra más-más felhasználói nevünk (amelyek nem fedik fel a kilétünket) és jelszavunk van. Az azonosítás-kezelő rendszerek abban segítenek bennünket, hogy el tudjunk igazodni különböző felhasználóneveink között.

A *titkosítás* a tartalom olyan módon való torzítására szolgál, hogy az mások számára olvashatatlan legyen. Mivel minden elektronikus úton zajló kommunikáció ki van téve a lehallgatás vagy a manipuláció veszélyének, sok esetben létfontosságú, hogy a kommunikációs csatorna vagy maga a tartalom (az üzenet) titkosított legyen.

52. Ön szerint milyen magánszféra-védő technológiák legyenek törvényesen elérhetőek minden állampolgár számára? *(ennél a kérdésnél több válasz is adható)*

1. anonim (névtelen) telefonkártyák
2. titkosító programok
3. azonosítás-kezelés, különböző felhasználónevek használata
4. semelyik se legyen törvényesen elérhető
5. nem tudom

Vélemények a magánszféra-védő technológiákról

53. **„Manapság szükség van a magánszféra-védő technológiákra a magánélet védelme érdekében.”**

1. teljesen egyetértek
2. inkább egyetértek
3. nem értek egyet és nem is utasítom el
4. inkább nem értek egyet
5. egyáltalán nem értek egyet

54. **„A magánszféra-védő technológiákat nem szabad törvényesen engedélyezni akkor, ha megnehezítik a rendőrség számára a terror- és bűncselekmények felderítését és megakadályozását.”**

1. teljesen egyetértek
2. inkább egyetértek
3. nem értek egyet és nem is utasítom el
4. inkább nem értek egyet
5. egyáltalán nem értek egyet

Dilemmák a biztonságtechnikák használatában

Most néhány dilemmát sorolunk fel Önnek a biztonsági technológiákról és a magánélet védelméről. Arra kérjük, minden esetben gondolja végig az adott technika előnyeit és hátrányait, és ennek alapján válaszoljon a kérdésre. Ebben a részben *a kérdésekre több válasz is adható.*

55. Ha úgy utazhatunk a metrón, hogy beszállásnál az ujjlenyomatunkkal regisztráljuk magunkat, lehet tudni, hogy pontosan hol és mennyit utaztunk, és a jegy árát automatikusan levonják a bankszámlánkról. Így sokkal egyszerűbb a fizetés, de szükség van arra, hogy regisztrálják, merre utaztunk, és hogy azonosítsanak bennünket az ujjlenyomatunk alapján. Ön mit gondol erről? *(ennél a kérdésnél több válasz is adható)*

1. számomra elfogadható, ha regisztrálják, hogy merre utaztam és ha használni kell az ujjlenyomatomat, mert így sokkal egyszerűbb a díjfizetés
2. ez csak akkor lenne elfogadható a számomra, ha az ujjlenyomatomnak csak a sablonját tárolják, és nem lehetne többet rekonstruálni, újra megjeleníteni
3. csak akkor lenne elfogadható a számomra, ha a díjfizetés után egyből törölnék, hogy mikor merre utaztam
4. az ujjlenyomattal való fizetés csak egy lehetőség legyen, de más módon is lehessen fizetni
5. sosem használnám az ujjlenyomatomat azonosításra a metróban
6. nem tudom

56. Az alapos reptéri átvizsgálás és bizonyos biztonsági technikák bevezetése veszélyeztetheti ugyan a magánélet védelmét, de sokkal gyorsabbá teheti a repülőgépre való felszállást (check-in). Ön milyen biztonságtechnikákat tart elfogadhatónak, amelyek veszélyeztetik a magánszférát, de meggyorsítják a beszállást a repülőtéren? *(ennél a kérdésnél több válasz is adható)*

1. ha átvizsgálnak, és bekerülnek az adataim egy reptéri biztonsági adatbázisba, aztán minden alkalommal valamilyen biometrikus azonosítót kell csak használnom
2. elfogadható, ha keresztül kell mennem a „vetköztetőgépen”
3. elfogadható a testhőmérséklet, az izzadság és szívverés vizsgálata
4. nem engednék a magánszférámból a gyorsabb és hatékonyabb reptéri beszállás miatt
5. nem tudom

57. Az aktív zárláncú televíziós rendszerek (CCTV) kamerái és az olyan automatikus arcfelismerők, amelyek az emberek arcát összevetik ismert terroristákéval, alkalmasak lehetnek arra, hogy terrorcselekményeket akadályozzanak meg, például repülőtereken vagy vasúti pályaudvarokon. Ezek a technikák megakadályozhatják ugyan a terrorcselekményeket, de ez még nem bizonyított. Az is előfordulhat, hogy ártatlan embereket terroristaként azonosítanak, és kihallgatásra visznek. Ön szerint milyen áron lehetne alkalmazni ezeket a technikákat? (ennél a kérdésnél több válasz is adható)

1. alkalmazzák az aktív kamerás zárláncú televíziókat és az automatikus arcfelismerőt, nem érdekes, hogy hány ártatlan embert hisznek terroristának esetleg tévedésből
2. alkalmazzák az aktív kamerás zárláncú televíziókat és az automatikus arcfelismerőt, de csak akkor, ha kevés embert azonosítanak tévedésből terroristaként
3. alkalmazzák az aktív kamerás zárláncú televíziókat és az automatikus arcfelismerőt, de csak akkor, ha senkit sem azonosítanak tévedésből terroristaként
4. alkalmazzák az aktív kamerás zárláncú televíziókat és az automatikus arcfelismerőt, de csak olyan helyeken, ahol sok bűncselekményt követnek el vagy ahol támadhatnak a terroristák
5. sehol se alkalmazzák az aktív kamerás zárláncú televíziókat és az automatikus arcfelismerőt
6. nem tudom

58. Az új technológiák lehetővé teszik, hogy különböző adatbázisokból személyes adatokat gyűjtsenek össze azért, hogy gyanús jegyeket lehessen megfigyelni az emberek kommunikációjában, internethasználatában. Ez arra lenne jó, hogy idő előtt felderítsenek és megelőzzenek terrorcselekményeket, de azt is jelenti, hogy ártatlan emberekről is adatot kell gyűjteni. Ön mit tartana elfogadhatónak a rendőrségi adatgyűjtésnél? (ennél a kérdésnél több válasz is adható)

1. a rendőrségnek hozzá kell férnie mindenféle adatbázishoz, hogy figyelhessék a gyanús dolgokat és megtalálják a lehetséges terroristákat
2. a rendőrségnek hozzá kell férnie minden adatbázishoz úgy, hogy az emberek névtelenül szerepeljenek benne, és csak bírósági engedéllyel azonosíthassa őket
3. a rendőrség ne férhessen hozzá különböző adatbázisokhoz, hogy a gyanús jellemzőket figyelje
4. nem tudom

59. Az intelligens segélyhívót (eCall) be lehetne szerelni minden új autóba azért, hogy segítséget hívjon, ha baleset történik. Emellett arra is jó, hogy más célból

megtalálható legyen az autó, például ha ellopták vagy ha terroristák, bűnözők használják, de ehhez az kell, hogy az új technika mindig be legyen kapcsolva és követni lehessen az autót. Milyen célra tartja Ön elfogadhatónak ezt a technikát? *(ennél a kérdésnél több válasz is adható)*

1. elfogadható, ha a rendőrség bekapcsolhatja a segélyhívót, hogy megtaláljon egy autót, ha szükséges egy terrorista vagy bűncselekmény megakadályozásához
2. elfogadható, ha a segélyhívó mindig be van kapcsolva és ezáltal a gyorsabban meg lehet büntetni
3. elfogadhatónak tartom, ha az autóm mozgását mindig követni lehet
4. a segélyhívót semmi másra nem lenne szabad használni, mint segélykérésre balesetek esetében
5. az intelligens segélyhívó beépítése az autókba önkéntes alapon történjen
6. nem tudom

60. A magánszféra-védő technológiák (PET) alkalmasak arra, hogy közvetlenül megvédjük a magánszféránkat telefonos kommunikáció, levelezés és internetezés során. Ugyanakkor bűncselekmények és terrorakciók során is használhatják őket. Ha az a cél, hogy megvédjük a hétköznapi emberek magánszféráját, Ön milyen veszélyeket tart elfogadhatónak a PET törvényes használatánál? *(ennél a kérdésnél több válasz is adható)*

1. elfogadható az anonim (névtelen) telefonkártya, habár ez megnehezíti a rendőrség számára a terrorista akciók és bűncselekmények felderítését és megelőzését
2. elfogadható a titkosítás, habár ez megnehezíti a rendőrség számára a terrorista akciók és bűncselekmények felderítését és megelőzését
3. elfogadható az internet névtelen használata, habár így a rendőrség nem tudja megtalálni azokat, akik bombakészítési leírásokat keresnek az interneten
4. elfogadható az internet névtelen használata, habár így a rendőrség nem tudja megtalálni azokat, akik gyermekpornográfiát keresnek az interneten
5. semmilyen PET-et nem tartok elfogadhatónak, ami nehezítheti a rendőrség számára a terrorista és bűncselekmények felderítését és megelőzését
6. nem tudom

61. Ha egy biztonsági eszköz komoly védelmet biztosít, Ön milyen következményeket tart elfogadhatónak azok számára, akik nem tudják használni, és akik a magánéletük

védelmében megtagadják, hogy használják ezt a technikát? (ennél a kérdésnél több válasz is adható)

1. elfogadható, hogy azok, akik a magánéletük védelme miatt megtagadják az eszköz használatát, nem jutnak hozzá bizonyos közszolgáltatásokhoz
2. elfogadható, hogy azok, akik nem tudják használni ezt a technikát, nem jutnak hozzá bizonyos közszolgáltatásokhoz
3. elfogadható, hogy azok, akik a magánéletük védelme miatt megtagadják az eszköz használatát, akadályokba, nehézségekbe ütköznek a tömegközlekedés során
4. elfogadható, hogy azok, akik nem tudják használni ezt a technikát, akadályokba, nehézségekbe ütköznek a tömegközlekedés során
5. semmilyen következménye sem lehet annak, ha valaki a magánélete védelme miatt megtagadja az eszköz használatát
6. semmilyen következménye sem lehet annak, ha valaki nem tudja használni ezt a technikát
7. nem tudom

A demokrácia kérdése

Most néhány véleményt olvashat a demokrácia kérdésével és a biztonsági technológiákkal kapcsolatban. Kinek és mennyire legyen befolyása a biztonságtechnikák és a magánélet védelme ügyében?

Kérjük, jelölje, mennyire ért egyet vagy nem ért egyet a következő véleményekkel. Most minden kérdésre csak egy válasz adható.

62. „A politikusoknak mindig nyilvános vitára kell bocsátaniuk a fontos kérdéseket, mielőtt döntéseket hoznak és hajtanak végre az új biztonságtechnikákkal kapcsolatban.”

1. teljesen egyetértek
2. inkább egyetértek
3. nem értek egyet és nem is utasítom el
4. inkább nem értek egyet
5. egyáltalán nem értek egyet

63. „A biztonság és a magánélet védelme túl bonyolult, úgyhogy nincs értelme bevonni a megbeszélésekbe a szélesebb közvéleményt.”

1. teljesen egyetértek
2. inkább egyetértek
3. nem értek egyet és nem is utasítom el
4. inkább nem értek egyet
5. egyáltalán nem értek egyet

64. „Amikor fontos döntéseket hoznak a biztonságról és a magánélet védelméről, mindig meg kell hallgatni az emberi jogi szervezetek véleményét.”

1. teljesen egyetértek
2. inkább egyetértek
3. nem értek egyet és nem is utasítom el
4. inkább nem értek egyet
5. egyáltalán nem értek egyet

65. „Fontos, hogy a magánvállalatokat is bevonják, és meghallgassák a véleményüket akkor, amikor lényeges döntéseket hoznak a biztonságról és a magánélet védelméről.”

1. teljesen egyetértek
2. inkább egyetértek
3. nem értek egyet és nem is utasítom el
4. inkább nem értek egyet
5. egyáltalán nem értek egyet

66. „Amikor fontos döntésekről van szó a biztonsági technológiák használatával kapcsolatban, mindenképpen be kell mutatni és meg kell vitatni az alternatív lehetőségeket.”

1. teljesen egyetértek

2. inkább egyetértek
3. nem értek egyet és nem is utasítom el
4. inkább nem értek egyet
5. egyáltalán nem értek egyet

Javaslatok a biztonságtechnikák magánszférát tiszteletben tartó használatára

Most szeretnénk, ha átgondolna néhány javaslatot azzal kapcsolatban, hogyan lehetne alkalmazni és kutatni a biztonságtechnikákat úgy, hogy azok ne veszélyeztessék a magánszférát. Minden esetben arra kérjük, jelölje meg, mennyire lenne fontos az adott javaslat elfogadása.

Ha úgy érzi, nagyon fontos lenne megfogadni a javaslatot, karikázza be az 1-est: „nagyon fontos”

Ha úgy érzi, fontos, de nem tartozik a legfontosabbak közé, karikázza be a 2-est: „közepesen fontos”

Ha nem tartja nagyon fontosnak, karikázza be a 3-ast: „kicsit fontos”

Ha egyáltalán nem tartja fontosnak, vagy úgy gondolja, hogy a javaslatot el kell vetni, karikázza a 4-est: „egyáltalán nem fontos”

Ha nem biztos benne, karikázza az 5-öst: „nem tudom”

67. Amíg a bíróság nem engedélyezi a személyek beazonosítását, a nem gyanúsított emberekről összegyűjtött személyes adatokat névtelenül kellene kezelni.

1. nagyon fontos
2. közepesen fontos
3. kicsit fontos
4. egyáltalán nem fontos
5. nem tudom

68. Csak engedéllyel rendelkező egyének férhessenek hozzá az összegyűjtött személyes adatokhoz.

1. nagyon fontos
2. közepesen fontos
3. kicsit fontos

4. egyáltalán nem fontos
5. nem tudom

69. Mielőtt bevezetik az új biztonságtechnikákat, meg kell vizsgálni, hogy hogyan befolyásolják a magánszférát.

1. nagyon fontos
2. közepesen fontos
3. kicsit fontos
4. egyáltalán nem fontos
5. nem tudom

70. A biztonságtechnikai kutatások pénzügyi támogatása függjön attól, hogy alaposan megvizsgálják-e a technikáknak a magánszférát érintő hatásait.

1. nagyon fontos
2. közepesen fontos
3. kicsit fontos
4. egyáltalán nem fontos
5. nem tudom

Zárókérdések

Többféle részletes kérdésre adott választ a biztonsági technológiákkal és a magánélet védelmével kapcsolatban; végül szeretnénk megkérni, hogy válaszoljon két befejező kérdésre.

71. Mialatt kitöltötte ezt a kérdőívet, hogy érzi, általában véve megváltozott-e a véleménye a biztonsági technikákról?

1. igen, kedvezőbb lett a véleményem a biztonsági technikákról
2. igen, jobban aggódom miattuk
3. nem változott meg
4. nem tudom

72. Ha van olyan mondanivalója a biztonsági technikákkal kapcsolatban, amit nem volt lehetősége elmondani, kifejtetni a kérdőív során, kérjük írja le!

1. nincs ilyen
2. az Ön megjegyzése:

Guide a Prise-kutatáshoz

A vastag betűs kérdéseket mindenképpen fel kell tenni a résztvevőknek. A kérdések alatt egy rövid megjegyzésben összefoglaltuk, hogy mi a kérdés célja.

A legtöbb kérdésnél néhány alkérdés is van, ezek csak a beszélgetés élénkítésére szolgálnak, ha erre szükség lenne. Az alkérdéseket nem muszáj feltenni, ha nincs szükség a vita élénkítésére.

Kérdések

1. Most mit gondoltok a biztonsági technológiákról és a magánélet védelméről?

A kérdés célja: Egy nyitókérdés a beszélgetés elkezdésére, és hogy elmondhassák a résztvevők, hogy aktuálisan mit gondolnak a témáról.

2. Mit gondoltok a forgatókönyvekről?

A kérdés célja: Beszéltesse a résztvevőket arról, hogy mit olvastak a forgatókönyvekben, hogy látni lehessen, hogyan vélekednek a lehetséges jövőről, amit a forgatókönyvek bemutatnak.

Alkérdések a vita élénkítésére – csak ha szükséges:

- Szerintetek mennyire kiegyensúlyozott: nem éreztétek elfogultnak a biztonságtechnikák vagy a magánélet védelme iránt?
- Szerintetek fontos lenne elérni azokat az előnyöket, amiket a forgatókönyv bemutat?
- Vonzó az a jövőkép, amit bemutatnak ezek a forgatókönyvek?

3. Milyen előnyei vannak a biztonságtechnikáknak?

A kérdés célja: A résztvevők koncentráljanak az előnyökre, és derüljön ki, hogy mit tartanak a legfontosabb pozitívumnak a biztonsági technológiákkal kapcsolatban

Alkérdések a vita élénkítésére – csak ha szükséges:

- Számotokra milyen előnyei vannak ezeknek a biztonsági technikáknak?Próbáljatok

példákat mondani!

- Mi a legfontosabb lehetséges előnye?

- Ez miért fontos?

4. Milyen negatív következményei vannak ezeknek a biztonsági technikáknak, amik aggasztanak benneteket, ami miatt aggódtok?

A kérdés célja: A résztvevők koncentrálnak a biztonsági technikák árnyoldalaira, veszélyeire, és derüljön ki, hogy mit tartanak ezzel kapcsolatban a legaggasztóbbnak

Alkérdeések a vita élénkítésére – csak ha szükséges:

- Milyen negatív következményekkel járnak ezek a biztonsági technikák? Próbáljatok példákat mondani!

- Mi a legfontosabb negatív hatása, hátránya?

- Ez miért fontos?

5. Mit gondoltok, a biztonság mikor fontosabb a magánszféránál – és fordítva?

A kérdés célja: Vitassák meg a résztvevők a biztonság és magánélet dilemmáját (mit nyerünk/ veszünk a réven és a vámon), derüljön ki, hogy milyen szituációkban mennyit lennének hajlandók feladni a magánszférájukból a biztonságuk érdekében

Alkérdeések a vita élénkítésére – csak ha szükséges:

- Milyen esetekben tartjátok elfogadhatónak, ha a biztonsági technikák megsértik a magánszférát?

- Milyen helyzetekben tartjátok fontosabbnak a magánszférát a biztonságnál?

6. Kiket kellene megkérdezni, mielőtt döntéseket hoznak a biztonsági technológiákról

A kérdés célja: Megtudni, hogy a résztvevők hogyan vélekednek a demokrácia kérdéséről és a különböző érdekcsoportok bevonásáról, amikor dönteni és alkalmazni kell az új biztonsági technikákat

Alkérdeések a vita élénkítésére – csak ha szükséges:

- Milyen csoportokat kellene meghallgatni? (a polgárokat általában, jogvédő szervezeteket, a biztonságtechnikák fejlesztőit, politikusokat, stb.)

?

7. Szerintetek hogyan kellene szabályozni a biztonsági technológiák fejlesztését és bevezetését?

A kérdés célja: Megtudni, hogy a résztvevők hogyan oldanák meg az új biztonsági technikák fejlesztését és alkalmazását

Alkérdeések a vita élénkítésére – csak ha szükséges:

- Korlátozni kellene valahogy ezeknek a technikáknak a fejlesztését vagy a biztonságtechnikai cégekre kellene bízni, hogy úgy fejlesszenek, ahogy jónak látják?

- A hatóságoknak alkalmazni kellene minden biztonsági technikát, amit fontosnak tartanak vagy korlátozni kellene ebben a hatóságokat – és ha igen, milyen korlátozásra gondoltok?

8. Azután, hogy itt ma részt vettetek ebben a kutatásban, változott-e a véleményetek a biztonsági technikákkal és a magánélet védelmével kapcsolatban? Ha igen: miért, hogyan?

A kérdés célja: Megtudni, hogy az, hogy több információt kaptak, és hogy vitatkoztak a biztonsági technikákról és a magánéletről, megváltoztatta-e a véleményüket a kérdéstről

9. Van még valami, amit hozzátennétek? Menjünk körbe!

A kérdés célja: Adni egy utolsó lehetőséget a résztvevőknek, hogy a beszélgetés befejezése előtt még elmondhassák a végső következtetésüket, tanulságot

Alkérdeések a vita élénkítésére – csak ha szükséges:

- Volt valami, ami a beszélgetés során különösen érdekes volt a számotokra?

Hüvelykujjszabályok

“Hüvelykujjszabályok” és tippek a fókuszcsoporthoz.

A kezdés

Kezdd azzal a beszélgetést, hogy bemutatkozol: „...vagyok, a Medián munkatársa, én fogom vezetni ezt a beszélgetést”. Miközben beszélgetek, ha szükséges, néhány dolgot jegyzetelni fogok. Ezután mutatkozzanak be sorban a résztvevők, mindenki mondja el, hogy hogy hívják és miért döntött úgy, hogy részt vesz a beszélgetésen.

Ezután könnyedén tedd hozzá, hogy most akkor bekapcsolod a magnót, és indítsd is el! Fontos, hogy a beszélgetés elején kellemes, közvetlen hangulat alakuljon ki, ne legyen túl komoly vagy hivatalos a légkör, senki ne érezze úgy, hogy feszélyezi ez a helyzet.

Felteszed az első kérdést és elkezdődik a beszélgetés.

Az első kérdés mindig „bemelegítés”, és meghatározhatja egyből az aktuális attitűdöket. Fontos, hogy az elején elég nyitottnak mutakozz, időt adj a válaszokra és érezzék, hogy figyelsz arra, amit mondanak.

Menet közben

Nem fontos, hogy minden résztvevő megválaszoljon minden egyes kérdést, de a moderátornak kell, hogy legyen egy benyomása arról, hogy mit gondolnak, hogy vélekednek a témáról.

Ha valaki megbűjni próbál, mindig kérdezzétek meg: „Te egyet értesz ezzel vagy mit gondolsz róla?”

Lesznek átfedések a kérdések és a válaszok között. Ugorjátok át a kérdéseket, amiket már megvitattatok és megválaszoltak. Érdekes kipipálni a kérdéseket, amikkel már végeztetek.

Fontos, hogy minden kérdést beszéljétek meg. Ha felmerül egy olyan kérdés, ami eléggé fontos a résztvevőknek, foglalkoztatja őket, bár nem szerepel a guide-ban, akkor azt is beszéljétek meg, ezekre mindig szakítsatok időt! (már amennyiben a témába vég persze)

Ha valaki túl sokat beszél, dominál a csoportban, a moderátor dolga, hogy a többieket is bevonja, őket is megszólaltassa. Kérdezd meg őket például, hogy: „A többiek mit gondolnak?” Szakítsd félbe az illetőt, ha szükséges, mert fontos, hogy mindenki hallathassa a szavát.

Ha nem nagyon beszélnek a résztvevők, a moderátor végigkérdezheti őket, például mondd azt, hogy „a következő kérdésnél menjünk körbe, szeretném, ha mindenki elmondaná, hogy mit gondol róla”.

Kérdezz rá az indokokra, érveljenek, hogy miért gondolják úgy! Például: „Miért gondolod így? Mi az oka ennek szerinted?”

Figyelj a résztvevők reakcióira! Kényelmesen, fesztelenül viselkednek, szoronganak, nehézséget okoz nekik?

Ha idő előtt végigmentetek az összes kérdésen, menjetek vissza egy olyan kérdéshez, ami volt már, de nem beszéltétek meg nagyon alaposan!

A beszélgetés zárása

Ha már csak hét-nyolc perc van hátra, érdemes körbemenni egyesével, hogy mindenki elmondja, számára mi a tanulsága, mi a legfontosabb ebben a témában. Például valamit fontosnak tartott volna, de nem volt idő rá vagy alkalom, hogy elmondja, vagy valamit fontosnak, kiemelendőnek tart, hangsúlyozni szeretne.

Azt is megkérdezheted, hogy volt-e valami, ami nagy benyomást tett rájuk a beszélgetés során, volt-e valami, amit említésre méltónak tartanak.

Annex 5 - Transcript of group interviews

Group no. 1

BEMUTATKOZÁS

Tibornak hívnak, szakoktató vagyok. Szabadidőmben focizok.

Júlia vagyok, nekem a 24 óra nem elég. Rengeteg elfoglaltságot találok magamnak.

Főiskolán másodéves hallgató vagyok.

Papp János vagyok.

Molnár Tibor vagyok. Két unokám van.

Lehallgathatnak, belekerülhetek olyan negatív adatvédelmi listára, ami mondjuk nem kedvező személyemre. De most, hogy kitöltöttem ezt az ívet, ami az utóbbi időben úgy történik is, és úgy hallom, akkor valamit tenni kell. Nagyon szimpatikus volt az úriember, aki az előadást megkezdte, és én egyetértek vele, hogy fejlett ide-oda, de legfőképpen az emberek agyában kéne sok mindent megváltoztatni.

Rengeteg kérdőív van az interneten és tudatosan, nem is szabad semmiképpen kitölteni, a személyes adatainkat kiadni. Abszolút.

Volt olyan az interneten, ahol bombakészítés volt leírva. Könyörgöm, ez nevetséges dolog ilyennel foglalkozni. Ezt az iskolában is elmondják. Általános iskolásoknak kémia órán. Nem ez lenne a legfontosabb. Fiatalok, tizenéves gyerekek, akiknek van érdeklődésük.

Ha valakinek nem jó a szeme, károsítja a szemét, mint ahogy hallottad is, azt nem mindenki vállalja fel.

Át lehet szabadni az orrot, fogsort, mindent.

Pont ahol kormányzati emberek laknak, kormányőrök meg ilyenek, ott minden rendszerben megvan, most is, hogy lehallgatták, és nem csak őket, hanem a környéküket is. Mindenkit. Aki olyan helyen lakik, ahol kicsit is kormányőr van, azt biztosan lehallgatják.

MINDENKI HALLOTTA EZEKET A FORGATÓKÖNYVEKET. ÉN MOST TUDOK ADNI ÖNNEK. ARRA KÉRNÉLEK TITEKET, HOGY KICSIT PRÓBÁLJUK MEG FELIDÉZNI EZEKET A DOLGOKAT. MIRŐL IS VOLT ITT SZÓ?

Valamit nem értek, hogy amikor a Klára kiindul a vonatállomáshoz, azt mondja, hogy van általános jegye.

Engem ne akarjanak. Még véletlenül se!

Még ilyen nincsen, hálistennek!

Egy ilyen átlagos közlekedési eszköznél, busz, metró, villamos, vonatonál ez egy akkora sületlenség.

Nagyon-nagyon sérti a személyiségi jogokat.

Az én ujjlenyomatom bemenne egy központi rendszerbe. Ne ellenőrizgessenek! Engem hagyjanak.

A BKV-nál még nehezen tudom elképzelni.

Csak egy ilyen elképzelés, ugye? Hát én ellenzem!

Próbálják Angliában bevezetni, hogy veszel egy napijegyet és bármelyiken használod.

Ujjlenyomatot lehetne vásárolni. Akkor nagy üzlet volna.

Én nem veszem meg a kártyát, megkérlek téged, nyomd meg, én bemegyek a kapun.

Vagy egy hajléktalannak az ujjlenyomatát.

Hát a BKV-nak semmi köze hozzá, hogy mikor utazom.

Ha bankot rabolok, akkor persze.

Én azt mondom, csak bírósági meghatalmazással lehessen egyéneket követni.

A magyarok a legtalálékonyabbak! Abból fog állni a fél életünk, hogy bizonyítsuk a rendőrségen, hogy nem mi voltunk. Nem az én lenyomatom. Akkor mondanom sem kell, ezek a rendszerek is itt Magyarországon nem úgy működnek, ahogy kéne. Nekem nagyon rossz példák vannak előttem.

Tizenegynéhány évvel ezelőtt betiltották ugye a személyi számot.

Az én kimenő hívásaimat regisztrálják, de a bejövőket nem, és amikor én arra vagyok kíváncsi, hogy ki a franc hívott fel engem, akkor azt nem adják ki.

Hogy működik a viselkedési jellemző? Azt hogy tudják regisztrálni?

Ami az izzadságot, meg a pulzust méri.

MIT GONDOLTOK, EZEK MENNYIRE?

Nevetséges.

Hülyeség.

Ha ideges vagyok, akkor letartóztatnak? Mert bekapcsolva hagytam a kávéfőzőt?

A bűnözés előrébb jár mindenféle formában. A biztonsági szolgálat, akik a terroristákat elcsípi. Kit perelnek be? Ez a másik.

EZ A JÖVŐKÉP MENNYIRE VONZÓ?

Abszolút nem.

MILYEN LEHETSÉGES ELŐNYEI VANNAK?

Esetleg több bűnözőt el tudnak csípni.

A kistűlű bűnözőket. Aki talán a zöme.

De inkább pozitívan állunk az emberiség felé.

Az iskolában is javasolnám.

Bárki, akivel kapcsolatot akarok, akkor ne csak a mobil legyen, hanem például egy óraszerkezet vagy egy lánc vagy valami.

Eladhatják az információt, adataimat.

A térfelügyelő kamera nem fog ezzel foglalkozni, hogy te egy fiatal valakivel sétálsz, a feleséged meg otthon vár. Fogalma sincs, hogy az nem a lányod.

Ha van egy olyan rendszer, hogy a feleséged utána bejelentkezik, hogy figyeljék meg a Tibort, és akkor megfigyelnek. De alaptól nem.

Viszont ha a cég érdeke megkívánja és a be is jelentik, hogy minden munkatársra tudomásul veszi, hogy igenis térfelügyelő kamera van, amikor bemegy, feljegyzik, hogy milyen időpontban lépett be.

MOST ARRÓL BESZÉLTÉK, HOGY A MAGÁNSZFÉRA ÉS A BIZTONSÁG HOL KERÜL KONFLIKTUSBA.

Igen.

MOST KONKRÉT SZITUÁCIÓT MONDTOK, HOGY AMIKOR BEMENTEK A MUNKAHELYRE.

Pénztárosokat konkrétan lehallgatják és figyelik kamerával. Sokkal jobban, mint a vevőket, akik még lopnak is. Minket szó szerint úgy figyeltek, hogy csak na! Holott hibát nem vétettünk. De hogy a vevőnek szóltunk, hogy bocs, ne ezt vedd meg, mert ez lejárt, vagy bármit mondtunk a vevőnek, ami a vevőnek a haszna volt, vagy éppen mondtuk a vevőnek, hogy bocs, nem tudunk segíteni neked, mert nem tudjuk az árat, a kódot. Nem tudunk semmit, mert nincs hozzá anyagunk, menjen vissza vagy valami. A mi hibánk volt. Földről hallgattak, lehallgattak bennünket, és utána mehettünk raporra. És utána kirúgás következett. Holott a vevő érdeke lenne. Ennek van értelme? Innentől kezdve nincsen értelme. A jogaidat sérti, a szólás szabadságát, mindent.

Szerintem egy cég, egy működőképes cégnél fölösleges. A munkát meg kell csinálni. Ott vezetési problémák vannak.

Munkaidőben amikor telefonálok, megnézi, hogy kinek telefonálok, mire használom a mobiltelefont.

Ilyet lehet saját kóddal.

PRÓBÁLJUNK MEG A BIZTONSÁGHOZ VISSZAKANYARODNI.

Az e-mailjeimet elolvashatja a cégnél bárki.

Így van.

De ha nem írja alá, akkor meg nem veszik fel!

VAN-E OLYAN SZITUÁCIÓ, HOGY ESETLEG ELFOGADHATÓ, HOGY HOZZÁFÉRJENEK ILYEN SZEMÉLYES DOLGOKHOZ?

Amikor az embernek szüksége van munkahelyre, és nem talál másikat. A pénzre szükség van, mert abból élünk. Akkor az ember sok mindenre képes. Lehallgassanak, megfigyeljenek meg egyebek.

MÁS MIT GONDOL ERRŐL?

Én azt mondom, hogy cégtől is függ. Egy banki alkalmazottnál legyen joga a vezetésnek azt megfigyelni!

Az interneten, ugye, én kiadhatom magam Józsi bácsinak, aki éppen a második világháborúról e-mailezik valakivel, és mindenféle ilyen bombáknak az összeszereléséről. Akkor én már bűncselekményt követek el? És kiderül a végén, hogy én nem vagyok Józsi bácsi, 67 éves, hanem én egy fiatal. Utánanéznek az interneten, kémiaát tanulnak. Miért ne lehetne? És akkor ezt a rendőrség már figyelni? Nem jó dolog. Ez butaság.

Tulajdonképpen amikor a szeptember 11. megtörtént, előtte ez az egész kutakodás lemaradás volt. Szelektíven találják meg azokat, ne a hétköznapi embereket figyeljék, hanem szűrjék ki azokat. Az egy szakma, a titkosszolgálat. Én most felszállok egy repülőre, és azon rettegek, hogy leszáll-e az a repülő?

Spanyolországban a vonatot is felrobbantották.

A biztonságsszolgálat emberei tényleg legyenek úgy kiképezve.

A biztonsági szolgálat azt mondja, hogy ezek a dolgok kellenek ahhoz, hogy mi biztonságban legyünk.

Iszonyatosan sok hacker dolgozik a világban. Borzasztóan sok. Hát én a saját számítógépünkön vettem észre. Kérdeztem a gyereket, hogy mi ez. Azt mondja, hackelik a gépet. Minden üzlet. Ami eladható.

Ott ahol nagyon sokan megfordulnak.

Egyéni érdeket alá kell rendelni a közösség érdekében.

Például utazok Franciaországba, az adataimat meg kell adni, és akkor átvizsgálják. Kérnek címet, adatot, ujjlenyomatot. De utána ezeket az adatokat nem semmisítik meg! Hanem eladják!

Voltak reklamációk, hogy aki bemegy, miért figyelik, hogy befizeti a csekket. Igen ám, de ha jó a megfigyelőrendszer, akkor a bankrablót is tudja rögzíteni. Ha az arca bent van valahol, akkor ki tudják keresni és meg tudják találni hamarabb, gondolom.

Igen, csak ha nem történt cselekmény, akkor egy hét múlva töröljék le.

Le is törlik.

Arról már nem beszélve, hogy odarak egy papírt, és úgy veszi ki a pénzt.

Alapvetően az a kérdés, hogy mi mit fogadunk el ebből vagy mit nem fogadunk el.

Erste Bank-automatásat elfogadjuk.

Nemcsak a bankokba, hanem ha bemész egy üzletbe.

Ha én be akarok menni vásárolni valamit, csak bemegyek. Tudom, hogy ott a kamera és fényképeznek, elfogadtam.

EZZEL EGYETÉRTETEK?

Ha én nem fogok lopni meg ilyesmi, akkor nyugodtan kamerázzanak. Ha bemegyek az Auchanba, Tescóba vagy akármelyikbe. Fogok egy kosarat, berakom a kiflit meg a zsömlét, felvágottat, fizetek és kijövök. Kapják el azt, aki lop.

Ha tudtomon kívül rögzítik, persze hogy zavar, hogy utólag tudom meg. Más, amikor előre tudom. Vagy még utólag sem tudom.

VÉGÜL EZZEL NYERÜNK IS VALAMIT?

Mindenki elfogadja, hogy van kamera.

Ráutaló magatartással tudomásul veszem.

Most pár évvel ezelőtt volt ez a szörnyű bankrablás, gyilkossággal, csomó embert lelőttek.

Hogy most ennyi év után még mindig új adatok jönnek elő.

Valószínűleg nem működtek a kamerák.

Most éppen ott nem. De ha működtek volna. Azokat letörlik elvileg havonta. Vagy egy éven belül.

PRÓBÁLJUNK MEGINT EGY KICSIT A MI ÉLETÜNKBE VISSZAKANYARODNI!

Autópályán is van. Hülye voltam, hogy 180-nal mentem, de az összes többi embert védi.

Mert engem kell elkapni.

Szerintem nagyon helyes, amikor autóval megyünk, azok a jelző, figyelmeztető rendszerek, amikor figyelmeztetik, hogy vigyázz a következő száz métertől csak hatvan kilométeres sebességgel lehet haladni.

Ha hatvannal mérsékelt helyett, akkor villog.

Franciaországba mentem autóval, ahol autópályáknak a bizonyos szakaszán jelezték, hogy a következő nem tudom hány métertől csak milyen sebességgel lehet haladni.

Közterületen elfogadom, ott a köz javát szolgálja. Rendelőintézetekben, ilyen helyeken, ott is elfogadom. Kórházakban, ott is történik bűncselekmény. Abszolút fontos dolgok ezek.

MIT GONDOLTOK ARRÓL, HOGY HOGYAN KELLENE SZABÁLYOZNI EZEKNEK A DOLGOKNAK A FEJLESZTÉSÉT? HATÓSÁGOKNAK KELLENE, HOGY EBBEN NAGYOBB SZEREPE LEGYEN? VAGY VALAMILYEN MÓDON KORLÁTOZNI KELLENE?

Csak bírósági végzéssel. Mert ha betokosodik a fejlesztés.

A múlt évben hányszor ijesztgettek bennünket, hogy a terrorizmus, nem szabad ide menni, kimenni. Ez is egy olyan kellemetlen dolog, mint a farkas mese. Ezek olyan komoly dolgok.

Szerintem sokkal több pénz kell hozzá, rengeteg pénzt kéne erre áldozni vagy ismert technológiát átvenni, hogy meg tudjunk valamit valósítani.

Azzal egyetértek, hogy a tudománynak haladni kell előre. Csak az a baj, hogy ha belegondolunk, biztos olvastatok, láttatok, amikor már gépiesítve van minden. És mindenkinek minden adata mindenhol tárolva van, és amerre mész, eldobsz egy szemetet, máris rád szól, hogy vedd fel!

Jó lenne!

Jó, a szemét egyértelmű. De az, hogy kelljél fel. Ez a full ellenőrzés? És errefelé haladunk. Mindenhol ellenőrizni tudnak.

Rólunk szól a dolog, és mi fizetjük.

Egy olyan bizottság kéne. Nem politikusoknak kéne döntést hozni.

A mi véleményünket leszarják.

Az az érdekes, hogy történt pár évvel ezelőtt egy olyan helyzet, hogy jött egy mobiltelefon-szolgáltató cég, összehívta a házat, hogy elmondják. Elmondták, hogy bizony-bizony, ez mikrohullámú dolog, és elmondták, hogy hogy működik. Minket is érint. Mit csinált a MÁV Kórház? Megvették, ők rakták fel. Őket kevésbé éri az a hullám, mint minket, mert így megy. Most mi kapjuk, mert nem tettük fel. Mi csak jót akartunk. És mi lett? Pár év múlva felrakattunk egy másikat.

Minket csak tájékoztatnak, hogy milyen lehetőségek vannak.

Én még mindig nem vagyok abban biztos, hogy ez a mikrohullám jó. A levegő, a légkör úgyis tele van mikrohullámmal. Hogy most eggyel több vagy kevesebb?

A SZAKÉRTŐKNEK KELLENE?

Feltétlenül, szakértők.

Meghallgatni a szakértőket, és figyelembe venni azt, amit ők igazoltan mondanak.

MOST VÁLTOZOTT VALAMENNYIRE A VÉLEMÉNYETEK?

Nagyon is igen.

Megerősítette az embert abban, hogy jobban kell félni. Nem úgy van minden. Most már a szabadságjogok nagyobbak. Amiről most mi itt beszélünk, ez a biztonság, ez kimondottan a terrorizmus ellen irányul vagy pedig bárhol, például mondok egy esetet. Tegnap felültem a négyes-hatos villamosra, és egy garázda csoport, sajnos a vezetőnek le kellett őket szállítani, sörös üvegeket dobáltak ki az utcán lévő emberek közé. Ha valakit eltalál egy olyan sörösüveg, hát mi történik? Új Volvókon már van kamera. A Combinón akkor lesz, ha felviszed a kamerádat. El kell hogy fogadjuk. Ujjlenyomatot semmi szín alatt. Nem én szavaztam meg. Az Európai Unió szavazta meg. De én mondhatom, hogy nekem nem tetszik. Akarom, nem akarom, muszáj magamat alávetni. Nem muszáj! Nem kell bemenni abba a közértbe, ahol fel van szerelve a kamera! Nem a kameráról van szó. Meg lehet oldani, hogy a tárolása úgy történjen, hogy az biztonságos legyen, és illetéktelenek kezébe ne jusson. Ennyi. Ezt le lehet szabályozni. Olyan biztos lesz, hogy ellopták a bankkártyádat. Nincs olyan biztonságtechnika, amit ne lehetne kijátszani. Hogy tudják meg a PIN-kódomat? Azt én se tudom. Én megmondom. Lehallgatják bizonyos távolságon belül, más a billentyűk hangja. Akkor ez egy folyamatos követés. TE MIT AKARTÁL MÉG MONDANI?

(felvétel vége)

Group no. 2

MIT GONDOLTOK A BIZTONSÁGTECHNOLÓGIA (x) MEG A MAGÁNÉLET VÉDELMEKÖRÜL, ENNEK A KÉT FOGALOMNAK A VISZONYÁRÓL?

Szerintem nagyon összefügg a kettő. És nagyon sok kérdést vet föl, ugye, mert valahol az ember mindenhol a biztonságra törekszik, hogy magát biztonságba érezze, viszont végül is (X) a szabadságunkat valamilyen mértékben korlátozni kell, hogy az a biztonság meglegyen. Gondolok itt, ha csak arra (X), hogy az ember ugye általában körberácsolja. Tehát kvázi magát zárja el a világtól, holott ugye általában (X) a rácsokért. Ez ilyen kis kettősség.

AMENNYIT NYERÜNK, ANNYIT VESZTÜNK A MÁSIKON...?

Nem biztos, hogy annyit. Lehet, hogy az egyik az nagyobb mértékű. Ezt mindenkinek magának, és hát mivel különböző emberek vagyunk, így hát úgy gondolom, hogy mindenki más mértékben enged a szabadságából, más mértékben viszonyul a biztonságához. Most egy nagy bengi állatot nem érdekli, hogy (X) vagy nincs. Engem érdekel.

TÖBBIEK?

Én azt gondolom, hogy (X) ebből a technológiából meg a technikából nagy csodát csinálni, mert amit ember alkotott, azt ember meg is tudja, tehát az informatikával, ha készül egy vírus, csinálják rögtön az ellenszerét, utána ott a következő. Hiába újabb és újabb technikát biztosítanak (X), illetve valami módon lehet eljutni, de nem éri meg. Vannak olyan rendszerek, ahol olyan bonyolult, hogy nem ér annyi ráfordítást. (X) belőle, de ez az egyik, hogy szóval (X) technika nem oldja meg a dolgokat. Az emberek gondolkodásmódja, illetve (X) de ilyen biztonság, meg amiről itt szó volt, politikának meg egyéb dolgoknak

van itt fontos szerepe. Illetve hát annak, hogy az ember hogyan kezeli ezt. Akire rábízunk, az hogyan kezeli. Meg (X) azokra rá lehet e bízni. (X). Ami most történt Magyarországon, azt se (X). Ilyen dolgokat megcsinálni.

Az ember bizonytalanságban van, hogy egyáltalán azokat a képeket, mondjuk, amit felvesznek róla egy ilyen (X) kamerával. Hogy azt ki nézi, miért, mennyi ideig, mit csinálnak vele, mert erről valójában semmi tájékoztatást nem kapunk. Hát akkor is, ha nem követünk el bűncselekményt. Tehát ha az embernek nincs semmi takargatnivalója. Engem kicsit zavar. Bizonyos helyeken, mondjuk, elfogadhatónak tartom, de szerintem már túl sok helyen vannak.

AMIT AZ ELŐBB EMLÍTETTÉL, HOGY NÉHÁNY DOLOG, AMI MAGYARORSZÁGON TÖRTÉNT...

Eszembe jutott, hogy Londonban volt, hogy lelöttek egy dél-amerikai diákot (X). Igen. Az elég súlyos hiba, főleg az illetőnek. De hát én most konkrétan arra gondolok, hogy itt ez a bizonyos megerőszakolták, meg nem erőszakolták meg. Egyáltalán, hogy juthat el ide valaki. Én azt hiszem, hogy itt a fejekben van nagy probléma. A személyes véleményem az, hogy az a bizonyos őszi esemény, hogy véletlen nem volt senkin azonosító jegy, ami állítólag törvénytelen, ha törvénytelen, akkor ez egy olyan gondolkodásmódot indít el, hogy lehet, hogy ránk nem is úgy vonatkoznak a törvények, hogy esetleg azt is megtehetjük, amit más nem. És hogy ez elindít egy lavinát. És feltételezem, hogy nem a legerősebb (X) rendelkező fiatalembert (X), hanem inkább az erőre van szükség (X) botlás. És csak egy példa.

NÉZZÜK, AMIT ELÖLVASTATOK MINT JÖVŐKÉP, ERRŐL MIT GONDOLTATOK: POZITÍV VAGY NEGATÍV VOLT, SEMLEGES?

Az én részemről elég sok fogalmat (X) szürkébe jelenik meg vagy írták. Hát úgy nagyjából ismert. De bennem vegyes gondolatokat ébresztett.

MÁRPEDIG?

Azért, mert szóval az emberi szabadságjogot valahogy mintha túlzott mértékű lenne a hangsúlyozása. Persze hogy kellenek, meg az is jó, ha én szabadnak érzem magam. Na de nem lehet azért a szabályokat felülrni, amit már egyszer törvény szabályoz. De van, amit önként is fel kell adni. Gondoljunk itt a KRESZ-re. Mert ha nincsenek szabályok, mindenki megy a maga útján, és akkor káosz lesz.

ÚGY ÉREZTED, HOGY EGY KICSIT...

Kicsit olyan ráerőszakolt, adj neki be a fejébe, aztán hagy gondolkozzon rajta. De a biztonság az egy egészen más dolog. Főleg ha csak az előadásba, ahogy Tólas úr kihangsúlyozta, hogy lehetőleg a magánszférára. Most ez az állami meg politikai meg rendőrségi ez, ez egy más dolog. Az egészen más dolog, mint az, hogy én mint egyén szabadnak érzem-e magam. Engem nem zavar a kamera, ha bemegyek a Metró áruházba vagy valami. Mert nyilván ott vannak olyanok is, akik miatt ez szükséges. Nem beszélve arról, hogy láttam olyat, hogy zsemlét, kiflit, csokit a gyerekeknek, és ha szólok neki: „miért sajnálja tőle”? Ejnye, az anyád hét Szűz Máriáját, nem sajnálom én a te gyerekedtől, csak először fizesd ki, mert ez a rend, először fizesd ki, mert ha nem, tolvajnak nézhetnek. Nem így van?

ÉS EGYÉBKÉNT VOLT ILYEN, AMIRE AZT MONDTAD, HOGY PERSZE, FONTOS A BIZTONSÁG MEG MINDEN, DE AZÉRT EZ MÁR SOK VOLT?

Hát mit tudom én, például felmerült bennem ez a biometrikus útlevel. Ezt nem tudom már mikor hallottam, de egyszer híradásban talán kétszer említették meg, hogy Angliában készülnek egy új személyigazolvány bevezetésére, ahol bizony mind a tíz ujjáról ujjlenyomatot vesznek. És én meg voltam elégedve a régi személyi igazolvánnyal, a régi jogosítvánnyal. Nem beszélve arról, hogy évekig, mit tudom én, a jogosítványomat 25 éven keresztül használtam. Az első jogosítványomat. Mert ugye azt mindig csak érvényesíteni kellett. Na most ezzel a kártyással, ez most hiába digitális adathordozó meg

ott a fényképem, a digitális, szóval én ezt nem tartom biztonságosnak. Egyrészt az emberektől pénzt csak ki, másrészt ki tudja, hogy az az adat hova kerül aztán ténylegesen, hogy hova kerül...

TEHÁT NEM HISZED...

Nem hiszem én, egyáltalán nem. Mert a fényképet odaadtam a rendőrségen, mert akkor még a rendőrség csinálta a jogosítványokat, miután, ugye, hoztam a vizsgapapírt, hogy eleget tettem a KRESZ-kötelezettségeimnek a vizsgákon, meg gyakorlati vezetésből, és az a dokumentum, én úgy gondolom, hogy sokkal jobb dokumentum volt, mint ez a 66 kártyás. Ott az előadáson, a központi előadáson is valaki megkérdezte, hogy mi van, hogyha elveszik a kártyája. Hát mi van? Semmi. Leveszik a pénzét, nem törődik vele a bűnöző, hogy a kamera készíti, mert a készpénzfelvételnél az ATM készíti róla fényképet vagy nem, még ha nagyon rugalmas, még símaszket is húz. Na és lenyúlja a pénzt, na. Azért érzem, hogy ez egy olyan kicsit, kicsit olyan nagyon megerőszkolt. Az emberi szabadság. Érezze magát az ember szabadnak! Nyilván mindenkit más cipő szorít, hogy így mondjam. Mert az én cipőm az már kitaposott. Úgyhogy ha valami fiatalabb felhúzza az én cipőmet, az nem fogja szorítani a lábát. De nem is az a problémája, mint nekem. Tetszik érteni, hogy mit mondok?

Nekem az anyagban nagyon érdekes volt rögtön az elején, hogy a házaspár beszélget, hogy elindul az anyuka (X). Én például a családban ezt nem engedném meg. Egy épkézláb anyuka. Nem kell nyomon követni, hogy most éppen hol van. Hogy családnál vagy szomszédnál vagy éppen hol, mert nem akarja a fiával meg a menyével tudatni. De a családból mindenféleképpen csak beleegyezéssel. Ha meg valaki nem épkézláb, az úgyse tud (X), akkor nem kell keresni, hogy hol van.

DE AMI SZÓBA KERÜLT, HOGY MOST ELFOGULT VOLT VAGY CSAK A JÖVŐKÉP ILYEN, ERRŐL MIT GONDOLTÁL?

Nekem is az a problémám, ami nálad volt, hogy alapból valahogy Magyarországon nem jön be. Nem tudom, miért, de nem működik semmi, ahogy kellene. Bármit be próbálnak vezetni, az visszájára fordul. És akkor vagy elhal, vagy erőltetik egy kicsit, akkor esetleg javul, de nem igazán működik.

NEM AZT SZOLGÁLJA (x), AMIT KELLENE?

Talán az is, hogy (X) a gazdasági (X), hogy nincs mindenre olyan pénz, hogy a legmagasabb színvonalút vegyük meg. Ezért megvesszük a vacakabbat, ami bizony nem fog működni. Kvázi sokkal jobban olcsóbb, igaz, de ez is egy dilemma, hogy érdemes-e megvenni, ha tudjuk, hogy eleve vacakol. Hát nem igazán adnám oda az ujjlenyomatomat, hogy esetleg a napi forgalmamat levegyék a bankszámlámról, valahogy nem szeretném. És bizony ez szerintem valós, ilyen hiba előfordul.

Az ujjlenyomattal kapcsolatban nemcsak ilyen gyakorlati megfontolásokból, ahogy te mondtad, hanem valahogy a kiindulási pont sért. Hogy ujjlenyomatot bűnözőktől szokás venni. Tehát ha nincs rá alapos ok, hogy mondjuk tolvajlásra érnek vagy előkészítésen, tehát ha nincs rá ok, akkor nem kéne.

TE MIT GONDOLSZ, ELFOGULT VOLT EZ A LEÍRÁS?

(nem lehet érteni, halk)

TUDSZ RÁ PÉLDÁT MONDANI?

A Zoli amiket mondott, azzal teljesen egyetérték, hogy (X), de viszont azért, ami (X) a házi biztonsági technológiát (X) egy bizonyos szintű biztonságot nekem is szükséges (X) olyan vonalat próbál (X), és bizonyos szinten mindenki egyetért, azt annál jobban kell (X), nem kell (X) az alapvető (X) valami módon megállapodni. Ezt viszont ilyen technológiák könnyebbé tehetik, mint ahogy a forgatókönyvekben is volt ez a gyors (X) barátja. (X) tárolnak el valamit. De ha mondjuk nekem nem kell kulccsal kinyitogatni az ajtót, nem kell kulccsomómat (X) az ujjlenyomatomat (X) meglévő biztonsági intézkedést (X).

ÉS MI AZ, AMIT NEM TARTASZ ELFOGADHATÓNAK?

Hát én a lehallgatást (X), lenyomoztatása.

TEHÁT PÉLDÁUL A MOBILTELEFON MEG AZ E-MAIL...?

Aki akarja, úgyis (X), ha lehallgatnak, mondjuk nekem (X) bajom.

(X)

Nekem, általában most a szöveggel kapcsolatban, nekem nagyon vegyes érzelmeim voltak. Először is azt szeretném megjegyezni, hogy igazából ezen az egész kérdéson eddig még nem nagyon gondolkodtam. Tehát persze én is hallottam már arról, hogy lehallgatják a telefont meg stb., de valahogy ez mindig úgy átröppent az agyamon, hogy jaj, de csúnya dolog, de valahogy úgy nem gondolkodtam el rajta különösebben. A szöveg meg nekem, hát nem is tudom, nem tudtam eldönteni, hogy befolyásoltak-e a történetek vagy nem. Ezért is mondtam az elején, hogy vegyes érzelmeim vannak, ugyanis például a történetben szereplő hölgy többször is emlegeti, hogy jaj, de modern, hú, modern ezért nem kéne. És az úriember is előtte pozitívumnak tartja ezeket a változásokat, de a végén valahogy a nő részéről is úgy éreztem, hogy mégse olyan jó. És ez szerintem engem is befolyásol, hogy ők hogy gondolták. De ugyanakkor meg mégis könnyedebb volt a (X) a dolognak.

ÉS EGYÉBKÉNT TE MILYENNEK ÉREZTED ELFOGULT VOLT E...?

Nem. Kiegyensúlyozott volt. Gondolom azért volt 2 szereplő, mert idősebbik (X) ő az, hát ő nem igazán (X) ezt a dolgot. Míg a fiatalember, ő inkább. Gondolom ez nyilván szándékos volt. Nem tudom. Őszintén szólva nincs igazán kialakult képem még.

(X)

(X) össze. Most az is befolyásolt a véleményem kialakításában, hogy az előadó elmondta, hogy az (X) technika az károsíthatja a szemet a cukorbetegeknek. És a férjem cukorbeteg. Tehát akkor ezek után, aminek az egyik szövődménye a vakság lehet. Tehát akkor természetes, hogy ezt abszolút elutasítom. De amit teljességgel elutasítottok, ez az úgynevezett vetkőztetős technika. Ez szóba se jöhet.

Igen.

MENNYIRE VOLT NEKED POZITÍV VAGY NEGATÍV BENYOMÁSOD?

Nyilván, hogy a forgatókönyvbe (X) mindent be akart mutatni. Én azon gondolkodtam el, hogy az, hogy biztonság meg egyéni biztonság, az így mindannyiunknak benne van a fejünkben, de nekem az volt (X) érdekes, hogy mennyien ismerik ezeket az eszközöket vagy ezeket a technikákat. Tehát ez most nagyon szépen fel van sorolva. Nyilván akinek a szakmájába vág vagy aki csak egy kicsit érdeklődik a terület iránt, az tudja, hogy milyen lehetőségek vannak. De hogy most az átlagember mit tud erről? Hogy tud-e róla? Hogy nem az lenne a legfontosabb, hogy az első szintje az egész biztonságkérdésnek, hogy megismerjük ezeket a biztonságtechnikákat, és tudjuk, hogy miről szól. Ez nagyon fontos lenne, hogy ez széles körben ismert legyen, hogy mi ez, hogy tudjam, hogy miről szól, hogy mi a tartalma, hogy mit nyerhetek, mit veszíthetek vele, és akkor el tudom dönteni, hogy milyen keretek között.

ÉS ÖSSZESEGÉBEN POZITÍV VAGY NEGATÍV VOLT?

Kissé (X), de nem eléggé (X), rossz érzéseket keltett. Engem az Ötödik elem című filmre emlékeztetett. Rossz érzés volt.

Például csak az egyéni biztonság, meg ki mit ad fel. A mobiltelefon, nekem is van mobiltelefonom, de nem tudom, hogy mondjunk a kilencünk közül hányan tudják, hogy mi mindenre alkalmas a helymeghatározáson kívül. Mert vannak a cellainformációk, amiket le lehet utólag kérdezni. Sokan azt hiszik, hogy törölte a beszélgetést. A fenét. Menjen el a T-Comhoz vagy a Pannon Gsm-hez! Nézze meg ott, hogy meddig tárolnak egy-egy hívást. A számtól kezdve mindent. Mert ahogy kiírja, hogy ki hívott engem, benne van az egységbe, az ugyanúgy megjelenik, és rögzítve van másutt is. Na, erről ennyit. És akkor még, hogy, ugye, ez használható ellenem is vagy az egyén ellen, az egyén biztonsága ellen. De használható úgy is, ha a másik oldalt vesszük, az állami biztonsági alap megteremtéséhez. Mert ha a gyanú felmerül, ugye, akkor már igen. Akár bírói engedéllyel vagy kinek milyen, az állami szervnek milyen jogosultsága van, az akkor igenis nézze meg és járjon

utána, és hát lehetőleg kerítse meg az illetőt, hogy ne tudja megcsinálni azt a káros dolgot, amire esetleg készül. Mert én mindig csak ezt tartom. Mert ha én most félek, akkor nem szabadna végigmennem az utcán, így mondom. Mert félek. És mitől félek? Attól, hogy valaki hátulról fejbe ver? Attól, hogy jön velem szemben és belém mártja a kést? Akkor maradjak otthon a négy fal között, nem?

VALI, NEKED MI VOLT A VÉLEMÉNYED?

Vegyes tálalások (X). Én amondó vagyok, hogy ezek a biztonsági rendszerek (X) természetesen egy bizonyos funkciót (X) használni őket. Ezt mondom egy példával, hogy a repülőre felmegyek, ugye végigellenőriznek. Az üvegemet nem vihetem fel, ugyanakkor az újságírók, mindenki: „ezt vittem fel, kést vittem fel”. Nem (X) repülőre. Most akkor tulajdonképpen a biztonsági rendszer hogy működik? Csak én irányomban működik? Szóval ez ilyen...

AKKOR NEKED NEM HITELES...

Így van.

MIT GONDOLTÁL ERRŐL, TE BEVÁLLALNÁD EZEKET A DOLGOKAT VAGY ZAVARNÁNAK, SZÜKSÉGESNEK LÁTNAK VAGY (x)?

Tulajdonképpen elfogadható olyan szinten, amíg engem nem zavar, és tudom, hogy az adataimmal...

MI ZAVARNA?

Hát, ami nagyon zavar, az, hogy például itt a telefontal, hogy nem tudom, hogy meddig tárolják, hogy kivel beszéltem. Vagy mire használják fel azt, hogy én valakivel beszéltem vagy milyen ügyben beszéltem, szóval ezek ilyen vagy például a kocsimban én nem szeretek (X) ellenőrzések (X) merre járok. Függetlenül attól, hogy a lopás ellen nagyon jó. Tehát ez ilyen.

Gépkocsilopás ellen, ha már itt tartunk, mi a legjobb védekezés? Kitaláltak az önműködően nyíló kapukat. Sokan kiszálltak, kocsit ment, slussz kulcs benne, beültek, elmentek. Most kitaláltak egy biztonságtechnikai eszközt, hogy egy gombnyomás, nyílik a kapu, behajtok, becsukódik a kapu (X) ugye? Az ember azért mindig variál. Na, még az előbb a telefonhoz felírtam, csak elfelejtettem elmondani, hogy aki nagyon kíváncsi a mobiltelefonjára, helyezze egy Szokol táskarádió mellé, és fél óránként szépen meghallgathatja, hogy bejelentkezik a telefon. Mindig az aktuális (X) állomásra. Mert én most innen fel tudom hívni az akárki haveromat vagy ismerősömet Győrben, honnan tudja a telefon, hogy honnan és milyen reléállomásokon keresztül kell neki kapcsolni? Mondjuk egy pannost. Nekem T-Mobile-om van. Honnan tudja az a telefon? Nyilván bele van építve, és ez által sok mindent lehet követni. Ezért mondtam én az elején azt, hogy nagyon sok mindent fel kell adni a saját biztonságunk érdekében. Amivel nem kell törődni. Ha van, van. Nyilván megvan a maga oka. De ha abból kríziskérdést csinálni, hogy most ezt megfigyelik vagy mire használják. Hát miért, fényképet hányszor adunk? És hányan készítenek rólad? Most például a turistákat hogy vegyem.

Csak az nem megszokott eset...

Hát igen, és a metróra megszokott, hogy ő videózza az egészet?

Az már nem.

Miért? És ha odamegyek, és azt mondom, hogy no comment, akkor még ő van megsértődve? És akkor, ha én élek az emberi jogommal és jól orrba vágom, akkor meg feljelent, és engem ítélnék el. Hát ez tökéletes, nem?

Nem is az a baj, hogy a mobiltelefonok meg a fényképezős megoldás, hanem, akár a metróra ilyen én többször láttam, hogy azt látom, hogy sms-t ír.

Igen.

És olvas. És közben fényképeket készít. Ezek azért elég félelmetes dolgok.

Most még, hogy a telefontal maradjunk, énnekem újabb nagyon sok nem fogadott hívásom van. Megnézem, nem fogadott hívás, azt mondja, nincs szám. És közbe kapok egy sms-t a T-Mobile-tól, hogy önnek kilenc nem fogadott hívása van. Hogy van ez akkor?

Vagy nem tudnak engem felhívni, akkor ők honnan tudják, hogy nekem kilenc nem fogadott hívásom van? Szóval ez itt már egy kicsit más téma. És ő sms-be küldi ezt nekem. Én meg nézem, és az sms-be utána ott fel van sorolva, hogy ki az, aki hívott. Azt is felsorolja, igen. De nekem az, hogy nem fogadott hívás, tehát arra a menüpontra kapcsolok, akkor ott nincs szám. Szóval.

PRÓBÁLJUK MEG ÖSSZESZEDNI, HOGY EGYRÉSZT MILYEN ELŐNYEI VANNAK A BIZTONSÁGTECHNIKÁNAK! MI AZ, AMI MIATT JÓ, HOGYHA EZEKET, A TECHNIKÁKAT BEVEZETIK?

(X) terrorikus bűncselekmények ellen, akkor engem, nekem sok vizet nem zavarna. Mondjuk, nem örülnék, ha lehallgatnák a telefonom, de például ujjlenyomatot dologba én is benne lennék, de csak akkor, hogyha én ezt biztos tudnám, hogy ez ezért van. Hogyha ebbe nem tudnak nekem garanciát nyújtani, akkor viszont nem. Ne az én jogaimat sértse az, hogy sok terrorista rohagál a világban!

Maximum a meglepetés ellen (X) a terroristák (X). Nézik az e-mailomat, nézik a telefonomat (X).

A titkosírást régen kitalálták, még az ókorban, de...

(egyszerre beszélnek)

(X) gazdaságot újabb iparág (X).

Például erre jó. Ez az egyik pozitívum.

És mondjuk a szellemi tőke Magyarországnál, ebbe magas lehet.

EBBE JÓK LENNÉNK.

Akkor kicsit a GDP-ket (X)

MÁS ELŐNYE MÉG? SOK KÉNYELMI (x) EZZEL?

Igen.

AZTÁN MÉG?

(X) sőt ha, ugye, van benne egy (X), akkor meg más.

(egyszerre beszélnek)

MÁS ELŐNYE MI LENNE MÉG?

Nehéz lenne kijátszani talán. Arrafelé kéne törekedni a szellemi tőkébe is, meg a technikákba, hogy ezeket lehetőleg nehezen lehessen kijátszani. És ahogy mondta Eszter, hogy meggyőző legyen az, vagy meggyőződhessek róla, hogy abba a pillanatba, amikor már nincs rá szükség, tényleg törlik az adatot.

Erről nem tudok meggyőződni. Ki van zárva. Ha meg (X) és meg tud győződni akkor, meg nem kéne...

(egyszerre beszélnek)

Technikai szinten mindig előbbre járnak egy lépésen.

Központi előadáson is, hogy telefonon felhívják, és ha rákérdez, hogy honnan szerezte meg az adatot, akkor leteszi. Én azt szoktam csinálni, hogy megvárom, még szépen elmondja, jó, rendbe van. Van mobil? Igen, van. És hányszor használja? Köszönöm szépen az interjút. Leteszem. Ettől kezdve nincs miről beszélni, mert, ugye, már az én magánszférámba avatkozik, ugye? És akkor jön a másik hülye kérdés, hogy akkor mit beszéljek rajta vagy szóval abszolúte, szóval elképesztő dolgokra képesek.

POZITÍVUM VAN-E MÉG?

Az emberi kapcsolatok például könnyebbé válnak esetleg.

Igen, de ezzel (X) fellazulnak.

MITŐL VÁLIK KÖNNYEBBÉ?

Mondjuk az utazás már elég drága, de a kapcsolatteremtés már könnyebb, nem? Mint interneten, weboldalon.

Én e-mailbe abszolút (X) én az iwiwen se vagyok rajta, mert engem taszít.

DE MITŐL KÖNNYEBB A KAPCSOLATTARTÁS, HA EZEK AZ ESZKÖZÖK...?

Hát úgy, hogy bármikor, éjjel-nappal lehet képet küldeni, fogadni, szöveget írni, fogadni.

DE HÁT EZT MOST IS LEHET.

Hát olyat nem szabad. Na most, én nekem arról külön meg van a véleményem, amikor valaki felteszi magát, mint egy weboldal, felteszi magát, hogy egy ilyen-olyan csinos hölgy vagyok, meg szeretem a mit tudom én mit, és akkor utána kapja a különböző e-mailokat. Hát az ne csodálkozzon, az nincs biztonságban. Mint ahogy Eszter mondta, hogy jó, jó, őt egy kicsit taszítja. Most én se ülök mindig a számítógép előtt és figyelem. Küldjön. Három napig rá se nézek. Majd egyszer elolvasom, és amit úgy ítélek meg, hogy az engem érint, meg személyesen érintett vagyok benne, akkor vagy kidobom a szemétkosárba, vagy válaszolok rá. Kész. Ennyi az egész.

De nem csak ilyen jellegű biztonságról szól, hanem hogy az én e-mailomnak a tartalmát egy általam nem ismert szerv vagy hatóság átolvassa, esetleg a tudtom és engedélyem nélkül. Leellenőrzi.

VAN-E MÉG MÁS ELŐNYE?

Nincs.

HATÉKONYAK LEGYENEK (x), A GAZDASÁGOT FEJLESZTENÉ, KÉNYELMESEBB AZ ÉLET, MERT PRAKTIKUS OLDALA VAN, NEHÉZ LENNE KIJÁTSZANI EZEKET, A KAPCSOLATTARTÁS KÖNNYEBBÉ VÁLIK. MELYIK A LEGFONTOSABB ELŐNY SZERINTETEK?

(X) bizalom, hogy bízzon az ember.

TÖBBIEK?

Végül is azért valahogy könnyebbé teszi az életet.

(X) biztonságtechnika az kielégített egy bizonyos veszélyeztetést. Jött újabb veszélyeztetettség, újabb (X), mindig megy az élet.

ÉS AMIT A MÁRTA MONDOTT, HOGY KÖNNYEBBÉ TESZI AZ ÉLETÜNKET?

Nem az a célja, hogy az életünket könnyebbé tegye, hanem az a cél, hogy megvédjen. Itt arról van szó, hogy inkább a könnyebb életéről mondok le azért, hogy biztonságba legyen, még egy rácsot teszek az ajtó elé és tovább tart, míg bejutok, de nem (X), mint a betörő.

De ha rács készül...

AKKOR TE NEHEZEN TUDSZ KIEMELNI EGY POZITÍVUMOT...

Én visszavezetném az alapokhoz az egészséget (X), hogy azért gondolkodunk, hogy hogyan védjük meg magunkat azokból a helyzetekből, amiket mi generáltunk. Most egy példa az, hogy Amerikában, ugye, nagy szabadság van, mindenkinek lehet fegyvere. És akkor lövöldözik egymást. Mi lenne, hogyha esetleg (X) az, hogy ne legyen mindenkinek fegyvere, és akkor nem lövöldöznék egymást. Illetve ha valakinek fegyvere van, akkor ott már nagy baj van. És akkor nem azt kéne, hogy az emberek ujjlenyomatát összegyűjteni, hanem adott esetben vannak olyan technológiák, hogy a fegyvereket azonosítani. Tehát múltkor hallottam olyat, az is egy magyar fejlesztés, hogy különböző tárgyakra rá lehet helyezni valamilyen azonosítót, amit akár gyógyszerekre vagy virágra, és le tudja olvasni. És minden egyes darabnak külön kódja van. Autók is, hogy átmennek a határon, rögtön tudják, ha olyan autó megy át, amin van.

(megszakadt a felvétel)

HA BEVEZETIK. TE SE LÁTSZ EBBEN ELŐNYT?

(X)

SZEDJÜK ÖSSZE A NEGATÍVUMOKAT! MILYEN NEGATÍV KÖVETKEZMÉNYEKKEL JÁRNA, HA EZEKET A TECHNIKÁKAT BEVEZETNÉK?

Általános emberi kiszolgáltatottság. Így röviden.

Nagy Testvér.

Igen, én is beszélgettem itt az egyik úrral pont a kérdőív után, hogy amikor volt a Big Brother meg a Való Világ, akkor én mindig mondtam, hogy (X) ki az a barom, aki oda bemegy, hogy kamerák előtt élje a kis mindennapjait. És lényegébe, ha ez megvalósulna,

akkor ez történne. Mi is kamerák előtt élnék, meg hasonlók. Nem tudnánk róla, és akkor így meg még rosszabb. Jó, hogy nem egy egész ország, de...

Elég, ha csak a szomszéd.

MÁS HÁTRÁNYA?

Szerintem pont a bűnözést is elősegítené, illetve a kondíciót is elősegítené.

MIÉRT?

Mert akik tudják ezeket az adatokat rólunk, azok baromira visszaélhetnek velem.

(egyszerre beszélnek)

És akkor valaki tudja vagy meg tudja szerezni gyakorlatilag...

Mint ahogy a filmeket is kiadják.

Nem beszélve arról, hogy az információ, ugye, ez hatalom. Vissza kellene menni az egyházakhoz, hogy az információt hogy kell gyűjteni akár emberekre visszamenőleg is. Hogy kell társadalmasítani, hogy az működjön is, és jó irányba működjön. Mert azért a vallásnak volt egy ilyen vetülete, hogy az jó irányban működtette az emberi viszonyokat.

(egyszerre beszélnek)

ZSUZSA?

Hibalehetőség (X) minél fejlettebb egy technika, annál jobban benne van. És minél fejlettebb, annál nehezebb a helyrehozása, és annál nagyobb kavarodást okoz. Itt pl. a (X) nem tud bemenni.

Bizonyos embereket korlátozhat, hogyha valami olyan (X) ismeretekkel a rendszerhez, hogy végül is, azt hiszem, a kérdőívbe is volt. Hogy végül is lehet, hogy valaki nem fogja tudni a tanulmányait (X) vagy az idősebbek, és korlátozódik ez is.

Még egy pozitívum jutott eszembe esetleg, hogy még egy bizonyos visszatartó erőt is ad. Tehát ha tudja vagy csak sejti, hogy oda fel van szerelve valami, akkor lehet, hogy nem próbálkozik bemenni. Erre gondoltam.

Akkor tudja, mit csinál? Akkor odamegy a térfelügyelő kamerát tartó oszlophoz, és körül járja háromszor, hogy azt hogy lehet onnan levenni. És a következő éjszaka már nincs ott. Ez nekem személyes tapasztalatom, mert mikor mentem haza, láttam, hogy a suhancok, akik ott a lakótelepen kolbászolnak, láttam, hogy ketten ott szépen járták körül. Most az, hogy őrölük az fényképet vagy felvételt készítek, az abszolúte nem zavarták. De másnap este már nem volt ott. Tehát másnap este az pont pünkösd hétfőjére esett. Fel is törték a pincerekeszeket. Elloptak bicikliket stb. stb. szóval valahogy ennyi az összefüggés, hogy én mennyire érzem magam biztonságba vagy a vagyontárgyamat.

Tévét mindent elvittek.

VAN-E MÉG HÁTRÁNYA?

Költség. Ki fogja állni? Nyilván nem a bűnözők. Nem is biztos, hogy olyan hatékony. Mert szó volt erről az e-mailvizsgálatról, hogy milyen algoritmusokat meg azokat a szavakat. Hát lehet olyan nyelven fogalmazni, már elég régen kitalálták. Másik. Gondolom, a mobiltelefonról főleg köztudott, hogy ebben, ha ki van kapcsolva, akkor is le lehet hallgatni.

Igen.

(X) beszél (X).

Mindig idegenkedek, mikor az illető (X) megfosztani az emberi tényezőktől. És akkor elég sok minden idetartozik. Ha túlságosan megbízok benne, azt hiszi, hogy (X). Levágtam az ujjam. Vagy ha elromlik valami, nincs alternatíva, nincs ott egy ember, aki azt mondja, hogy a rendszer nem működik, aztán mit tudom én, megmondja az anyja nevét. Nem lehet sehogy kiváltani, hanem egy út meg van szabva valamire, és ha valami nem működik...

Nagy a hibalehetőség.

Hibalehetőséggel kapcsolatban eszembe jutott egy film. Egy olyan film, amit már legalább 20 éve láttam. Az volt a címe, hogy Vizsgálat egy ausztrál állampolgár ügyében. És nagyon jó volt, mert pont a hibalehetőség ügyéről szólt. Ugye, teljesen ártatlan állampolgárt

